

MINISTERSTVO VNITRA

ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY

Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek

a vybrané kapitoly krizového řízení

Praha 2009

**Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek
a vybrané kapitoly krizového řízení**

**JUDr. Vladimír SOUČEK
Mgr. Eva STAŇOVÁ
Mgr. Nicole MACHOVÁ
JUDr. Benedikt VANGELI
a kolektiv**

OBSAH

1. ORGANIZACE A BĚŽNÝ VÝKON SLUŽBY POLICIE ČR.....	5
ORGANIZAČNÍ STRUKTURA POLICIE ČR, JEJÍ POSTAVENÍ V RÁMCI RESORTU MV A POSTAVENÍ POLICIE ČR VE VZTAHU K OSTATNÍM ORGÁNŮM VEŘEJNÉ SPRÁVY	5
<i>Postavení Policie ČR v rámci MV a postavení Policie ČR ve vztahu k orgánům veřejné správy.....</i>	<i>7</i>
BĚŽNÝ VÝKON SLUŽBY POLICIE ČR, ODPOVĚDNOST JEDNOTLIVÝCH SLUŽEB POLICIE ČR ZA PLNĚNÍ ÚKOLŮ A VZÁJEMNÁ SPOLUPRÁCE TĚCHTO SLUŽEB	10
<i>Hlavní odpovědnost jednotlivých služeb Policie ČR za plnění úkolů a vzájemná spolupráce těchto služeb</i>	<i>10</i>
<i>Odpovědnost za řízení nejvýznamnějších organizačních částí Policie ČR.....</i>	<i>12</i>
2. KRIZOVÉ ŘÍZENÍ A MV, POLICIE ČR.....	14
SPECIFICKÉ POSTAVENÍ POLICIE ČR PŘI PLNĚNÍ ÚKOLŮ V INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU A JEJÍ PODÍL NA ZPRACOVÁNÍ A REALIZACI DOKUMENTACE IZS.....	14
<i>Pojem a základní charakteristika IZS</i>	<i>14</i>
POSTAVENÍ A SPOLUPRÁCE MV A POLICIE ČR V ÚSTŘEDNÍCH A ÚZEMNÍCH ORGÁNECH KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ	18
<i>Ústřední úroveň řízení</i>	<i>18</i>
<i>Územní úroveň řízení.....</i>	<i>18</i>
<i>Spolupráce s odbornými orgány krizového řízení u Policie ČR</i>	<i>19</i>
ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ PŘI DOMINANTNÍM OHROŽENÍ VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	21
<i>Ohrožení vnitřní bezpečnosti řešené na ústřední úrovni (možný model krizového řízení).....</i>	<i>21</i>
<i>Krizové štáby a řešení problematiky vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na územní úrovni</i>	<i>21</i>
<i>Ohrožení vnitřní bezpečnosti na územní úrovni (možný model řešení krizové situace).....</i>	<i>22</i>
POSTAVENÍ MV A BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK PŘI PLNĚNÍ ÚKOLŮ K ŘEŠENÍ OSTATNÍCH („NEBEZPEČNOSTNÍCH“) KRIZOVÝCH SITUACÍ VČETNĚ VÁLEČNÉHO OHROŽENÍ.....	24
<i>Typové plány nevojenských ohrožení, u kterých není hlavní náplní zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku.....</i>	<i>24</i>
3. KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU.....	26
SPECIFIKA KRIZOVÉHO PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU, PROVÁZANOST JEDNOTLIVÝCH KRIZOVÝCH PLÁNŮ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	26
DRUHY A SKLADBA TYPOVÝCH PLÁNŮ Z HLEDISKA BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK A JEJICH VYUŽITÍ V KRIZOVÝCH PLÁNECH ÚSTŘEDNÍCH A ÚZEMNÍCH ORGÁNŮ KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ	27
<i>Krizová připravenost a krizové plánování na úseku vnitřní bezpečnosti.....</i>	<i>27</i>
DRUHY A TVORBA OPERAČNÍCH PLÁNŮ PODLE BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK A POSTAVENÍ ZPRACOVATELE KRIZOVÉHO PLÁNU NA ÚZEMNÍ ÚROVNI.....	29
KRIZOVÁ OPATŘENÍ (KATALOGOVÉ LISTY) BEZPEČNOSTNÍHO CHARAKTERU A JEJICH CHARAKTER A POSTAVENÍ V KRIZOVÉM PLÁNU - V KATALOGU (PŘEHLEDU) KRIZOVÝCH OPATŘENÍ, TYPOVÉM PLÁNU A OPERAČNÍM PLÁNU	31
<i>Krizová opatření v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku.....</i>	<i>32</i>
<i>Konkrétní činnosti Policie ČR vycházející z analýz krizových a havarijních plánů</i>	<i>33</i>
4. SYSTÉM PERSONÁLNÍHO A LOGISTICKÉHO ZABEZPEČENÍ ČINNOSTI MV A POLICIE ČR ZA MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ A KRIZOVÝCH STAVŮ.....	37
PERSONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ - POSILOVÁNÍ POLICIE ČR ARMÁDOU ČR, BEZPEČNOSTNÍMI SLOŽKAMI A DALŠÍMI SUBJEKTY PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	37
LOGISTIKA – SYSTÉM HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY A MATERIÁLNĚ TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ	41
LOGISTIKA – FINANČNÍ ZABEZPEČENÍ.....	45
LOGISTIKA – KOMUNIKAČNÍ A INFORMAČNÍ ZABEZPEČENÍ.....	47
<i>Spojení</i>	<i>47</i>
LOGISTIKA – ZDRAVOTNICKÉ A SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ	49
5. PREVENCE KRIZOVÝCH SITUACÍ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU.....	51
PREVENCE KRIMINALITY VE VZTAHU K PREVENCI KRIZOVÝCH SITUACÍ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	51
PREVENCE VE VZTAHU K PLÁNOVÁNÍ A KRIZOVÉMU ŘÍZENÍ U MV.....	53
<i>Úloha psychologie v oblasti mimořádných událostí – preventivní psychologická opatření</i>	<i>54</i>

6. S POLUPRÁCE POLICIE ČR S VEŘEJNOSTÍ A S PODNIKATELSKÝM SEKTOREM	56
SPOLUPRÁCE POLICIE ČR S VEŘEJNOSTÍ.....	56
<i>Policie ČR a vztah k veřejnosti dle Bezpečnostní strategie ČR</i>	<i>58</i>
SPOLUPRÁCE POLICIE ČR SE SOUKROMÝMI BEZPEČNOSTNÍMI SLUŽBAMI	60
7. ODSTRAŇOVÁNÍ NÁSLEDKŮ KRIZOVÉ SITUACE V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	62
PODÍL POLICIE NA ODSTRAŇOVÁNÍ NÁSLEDKŮ KRIZOVÉ SITUACE	62
OBNOVA PŮVODNÍHO ROZSAHU PRÁV A SVOBOD PO UKONČENÍ KRIZOVÝCH STAVŮ, REVIZE KRIZOVÝCH OPATŘENÍ A NÁHRADA ŠKOD A NÁKLADŮ	62
8. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	63
EVROPSKÁ UNIE	63
<i>Oblast druhého pilíře.....</i>	<i>63</i>
<i>Oblast třetího pilíře</i>	<i>65</i>
SEVEROATLANTICKÁ ALIANCE	66
PRAMENY POUŽITÉ A DOPORUČENÉ LITERATURY	68

1. ORGANIZACE A BĚŽNÝ VÝKON SLUŽBY POLICIE ČR

Organizační struktura Policie ČR, její postavení v rámci resortu MV a postavení Policie ČR ve vztahu k ostatním orgánům veřejné správy

Z hlediska krizového řízení je podstatné, že MV je podle kompetenčního zákona (z. č. 2/1969 Sb.) ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, a to zejména pro:

veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu, včetně dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu, zbraně a střelivo, požární ochranu, krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém, a že ministerstvo vnitra zajišťuje komunikační sítě pro Policii České republiky, složky integrovaného záchranného systému a územní orgány státní správy a provozuje informační systém pro nakládání s utajovanými informacemi mezi orgány veřejné moci. Samozřejmě má ministerstvo i celou řadu dalších kompetencí v oblasti vnitřních věcí¹

MV zabezpečuje plnění úkolů v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti vedle působnosti stanovené právními předpisy také v návaznosti na průběžně novelizovanou Bezpečnostní strategii ČR. Prostřednictvím příslušných složek činných v oblasti vnitřní bezpečnosti MV průběžně analyzuje situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR, identifikuje hrozby, posuzuje rizika a iniciuje návrhy na jejich účinnou eliminaci, provádí vůči Policii ČR činnost metodickou, koncepční a koordinační.

Postavení Policie ČR v rámci MV

MV odpovídá za veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti a přitom na strategické úrovni (např. legislativní) určuje a kontroluje postupy Policie ČR. Bezprostředně však policii řídí **policejní prezident**, jakožto ředitel bezpečnostního sboru služebně nadřízený všem policistům (s výjimkou těch, kteří jsou povoláni k plnění úkolů na MV či některé z policejních škol). V souladu se zákonem o Policii ČR hovoříme o Policii ČR jako o **ozbrojeném bezpečnostním sboru ČR**, jehož působností je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu..

Svoji kontrolní působnost vůči Policii ČR může MV uplatňovat též prostřednictvím Inspekce policie, která je útvaru ministerstva vnitra, ve kterém působí osoby ve služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, kteří vybaveni pravomocemi

¹ Jména a příjmení, matriky, státní občanství, občanské průkazy, hlášení pobytu, evidenci obyvatel a rodná čísla, sdružovací a shromažďovací právo a povolování organizací s mezinárodním prvkem, veřejné sbírky, archivnictví a spisovou službu, cestovní doklady, povolování pobytu cizinců a postavení uprchlíků, územní členění státu, státní hranice, jejich vyměňování, udržování a vedení dokumentárního díla a zřizování, uzavírání a změny charakteru hraničních přechodů, státní symboly, volby do zastupitelstev územní samosprávy, do Parlamentu České republiky a volby do Evropského parlamentu konané na území České republiky, oblast elektronického podpisu, oblast informačních systémů veřejné správy. Ministerstvo vnitra plní koordinační úlohu v oblasti správního řízení, správního trestání a spisové služby, v oblasti výkonu veřejné správy svěřené orgánům územní samosprávy, v oblasti služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů a pro informační a komunikační technologie.

policistů vyhledávají, odhalují a prověřují skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je policista nebo zaměstnanec policie.²

Podle § 3 tohoto zákona je Policie ČR podřízena MV a policejní prezident odpovídá za činnost Policie ČR ministrovi vnitra. Ministr vnitra jmenuje a odvolává policejního prezidenta.

Policejní prezident stojí v čele **Policejního prezidia ČR**, které řídí činnost Policie ČR. Celostátní útvary policie zřizuje ministr vnitra na návrh policejního prezidenta, útvary vytvořené v rámci krajských ředitelství policie zřizuje policejní prezident na návrh krajského ředitele.

Základem činnosti Policie ČR je:

- ochrana celospolečenských zájmů a hodnot, zejména zákonnosti a veřejného pořádku, státu, ústavních základů a institucí, zabezpečení nerušeného výkonu funkce všech orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní,
- ochrana fyzických osob, jejich životů, zdraví, lidské důstojnosti,
- ochrana majetku, a to bez rozdílu jeho vlastníků.

Struktura Policie ČR by se dala zjednodušit následujícím způsobem:

a) podle organizačního členění:

- Policejní prezidium ČR - jeho rolí je základní koordinace a řízení policejních aktivit,
- útvary s celorepublikovou působností (například útvar rychlého nasazení, útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování, služba cizinecké a pohraniční policie atd.),
- útvary s územně vymezenou působností (krajská ředitelství policie, útvary zřízené v rámci krajských ředitelství (městská ředitelství Brně, Ostravě, Plzni a obvodní v Praze) .

b) podle věcného zaměření činnosti:

základní služby policie jsou:

- služba pořádkové policie,
- služba kriminální policie a vyšetřování,
- služba dopravní policie,
- služba pro zbraně a bezpečnostní materiál,
- služba cizinecké policie.

Všechny základní služby mají své **ředitelství** na Policejním prezidiu a jednotlivé součásti na krajských ředitelstvích, popř. na úrovni územních odborů, výjimkou je služba cizinecké policie, která má své ředitelství, dále oblastní ředitelství, která nejsou součástí krajských ředitelství a dále inspektoráty cizinecké policie. Služba kriminální policie a vyšetřování má kromě toho i **útvary s celostátní působností**, kterými jsou Útvar odhalování organizovaného zločinu, Národní protidrogová centrála, Útvar odhalování korupce a finanční kriminality, Útvar speciálních a útvar zvláštních činností. Společně s nimi pod náměstka policejního prezidenta pro trestní řízení spadá i Úřad dokumentace a vyšetřování zločinu komunismu, Kriminalistický ústav Praha a Útvar rychlého nasazení.

² V současné době je v Poslanecké sněmovně i návrh zákona o Generální inspekci, která by měla Inspekci policie nahradit a vytvořit orgán, který by odhaloval, prověřoval a i vyšetřoval trestnou činností příslušníků i zaměstnanců Policie ČR, Vězeňské služby a Celní správy.

Dalšími službami, resp. **útvary s celostátní působností** jsou:

- útvar pro ochranu ústavních činitelů a útvar pro ochranu prezidenta ČR ochranné služby,
- útvar rychlého nasazení,
- letecká služba.

Územní členění výše uvedených služeb policie tedy není jednotné. Některé služby policie jsou organizovány jako útvary s celorepublikovou působností a současně mají podřízené útvary na území krajů (služba cizinecké policie) a některé působí pouze jako útvary s celorepublikovou působností bez expozitur (např. ochranná služba). To znamená, že útvary některých služeb, které jsou dislokovány na území (v krajích) nejsou podřízeny krajským ředitelům Policie ČR (např. služba cizinecká a pohraniční policie, expozitury celostátních útvarů služby kriminální policie). Na území kraje tak může být více útvarů jedné služby policie, z nichž některé jsou podřízeny útvaru s celorepublikovou působností („centru“) a další jsou zařazeny v rámci Policie ČR - krajského ředitelství (např. u služby kriminální policie a vyšetřování).

V současné době v souladu se zákonem o Policii ČR se územně člení na 8 **krajských ředitelství**, která jsou organizačními složkami státu a účetními jednotkami. Od 1. ledna 2010 vznikne formálně právně 6 nových krajských ředitelství s územní působností shodnou s územími krajů. Nejpozději r. 2012 dle tohoto zákona musí být policie takto členěna (formálně i fakticky). Takto bude policie územně členěna nejen stejně jako kraje, ale také stejně jako hasičský záchranný sbor či zdravotnická záchranná služba, což by mělo usnadnit kooperaci v rámci IZS.

Postavení Policie ČR v rámci MV a postavení Policie ČR ve vztahu k orgánům veřejné správy

Postavení Policie ČR v rámci MV:

Policie je dle § 5 odst. 1 zákona o Policii ČR podřízena ministerstvu vnitra. Konkrétní zákonnou pravomoc má vůči policii pouze ministr vnitra, která je personálně nadřízen policejnímu prezidentovi, kterého jmenuje a odvolává.

Z hlediska ekonomického a právního jsou krajská ředitelství policie organizačními složkami a účetními jednotkami státu, Policejní prezidium a útvary policie s celostátní působností se při nakládání s majetkem České republiky a v právních vztazích považují za součást organizační složky státu a účetní jednotky ministerstvo, tedy za součást Ministerstva vnitra jakožto organizační složky státu a účetní jednotky (viz § 7 a 8 zákona o Policii ČR). Institucionálně a personálně však je policie od ministerstva oddělena a jedinou vazbou je personální pravomoc ministra nad policejním prezidentem. Policie a její součásti nejsou právníckou osobou (stejně jako není právníckou osobou ani ministerstvo vnitra), policie vždy právně jedná za stát jakožto právníckou osobu.

Postavení Policie ČR ve vztahu k orgánům veřejné správy:

Policie při plnění svých úkolů spolupracuje s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a dalšími orgány veřejné správy, jakož i s právníckými a fyzickými osobami. V rámci spolupráce policie zejména upozorňuje tyto orgány a osoby

uvedené na skutečnosti, které se dotýkají jejich činnosti a mohou vést k ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti.

Privilegovaná je **spolupráce policie s obcemi**, neboť její určené útvary mohou uzavírat s obcemi písemné koordinační dohody za účelem stanovení společného postupu při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Obsahem těchto dohod mají být zejména formy a nástroje nepřetržité koordinace obce a útvaru policie při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v obci, úkoly obce a útvaru policie v oblasti předcházení protiprávním jednáním porušujícím veřejný pořádek v obci, úkoly obce a útvaru policie při porušení veřejného pořádku v obci, podíl obce a útvaru policie na zajištění plnění těchto úkolů, formy a nástroje hodnocení plnění úkolů a odstraňování případných zjištěných nedostatků, poskytování finančních prostředků, současně není zákonem vyloučeno, aby si obce a policie upravili v těchto koordinačních dohodách i další problematiky společného zájmu, kterými mohou být **právé otázky spolupráce v oblasti krizového řízení** (viz § 16 zákona o Policii ČR).

Mimo to policie spolupracuje s ostatními právníky a fyzickými osobami vykonávajícími činnost v oblasti prevence kriminality a sociálně patologických jevů, vzdělávacích aktivit na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti, poskytování podpory, péče a pomoci obětem trestných činů, zmírňování následků trestných činů, nebo **prevence a řešení následků krizových situací a mimořádných událostí na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti**, pracujícími s pachateli trestných činů a osobami se sociálně patologickým nebo obdobným rizikovým způsobem chování, nebo vykonávajícími jinou činnost ve prospěch zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti (viz § 17 zákona o Policii ČR).

Policista je v rozsahu potřebném pro splnění konkrétního úkolu policie oprávněn požadovat od výše uvedených orgánů a osob věcnou a osobní pomoc, zejména potřebné podklady a informace včetně osobních údajů. Tyto orgány a osoby jsou povinny požadovanou pomoc poskytnout; nemusí tak učinit, brání-li jim v tom zákonná nebo státem uznaná povinnost mlčenlivosti anebo plnění jiné zákonné povinnosti. Fyzická osoba tak nemusí dále učinit, pokud by poskytnutím pomoci vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osobu blízkou (viz § 18 zákona o Policii ČR).

Pokud síly a prostředky policie nejsou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, může vláda České republiky povolat k plnění úkolů policie vojáky v činné službě a příslušníky Vězeňské služby České republiky nebo Celní správy České republiky; to platí zejména pro situace krizové. Povolání příslušníci pak mají při plnění úkolů policie oprávnění a povinnosti policisty. Provozovatel rozhlasového nebo televizního vysílání a vydavatel periodického tisku jsou povinni bez náhrady nákladů na základě žádosti policie neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu uveřejnit informace o závažném ohrožení života a zdraví osob, majetku nebo veřejného pořádku.

Policie může v rozsahu potřebném pro plnění konkrétního úkolu žádat od správce evidence nebo zpracovatele poskytnutí informací z evidence provozované na základě jiného právního předpisu. Správce evidence nebo zpracovatel poskytne informace bezplatně, nestanoví-li jiný právní předpis jinak. Správce evidence nebo zpracovatel jsou povinni žádosti bez zbytečného odkladu vyhovět, nestanoví-li jiný právní předpis pro poskytnutí informací policii jiný režim.

V rámci IZS je zřejmé nejdůležitější **spolupráce policie s Hasičským záchranným sborem, tuto spolupráci upravuje několik smluv** uzavřených mezi těmito dvěma

institucemi: Dohoda o spolupráci mezi HZS a PČR v oblasti služební kynologie z 2.4.2002, Dohoda o spolupráci mezi HZS a PČR – potírání některých druhů závažné trestné činnosti, jakož i za účelem řešení mimořádných událostí, při kterých může dojít k ohrožení zdraví, životů osob a škodám na majetku z 18.11.2004, Dohoda o plánované pomoci na vyžádání mezi GŘ HZS, PČR a Horskou službou o.p.s. z 31.3.2005 a Dohoda o součinnosti mezi PČR a HZS ČR v oblasti koordinovaného postupu při vyšetřování požárů z 12.7.2005 .

Kontrolní otázky:

- ***Jaký je vztah mezi MV a Policií ČR a jaká je základní působnost MV?***
- ***Které jsou základní úkoly Policie ČR?***
- ***Popište základní organizační strukturu Policie ČR.***
- ***Co je obsahem spolupráce mezi Policií ČR k orgány veřejné správy?***

Běžný výkon služby Policie ČR, odpovědnost jednotlivých služeb Policie ČR za plnění úkolů a vzájemná spolupráce těchto služeb

Hlavní odpovědnost jednotlivých služeb Policie ČR za plnění úkolů a vzájemná spolupráce těchto služeb

Služba kriminální policie a vyšetřování

Služba kriminální policie a vyšetřování plní zejména tyto úkoly:

- Prověřuje a vyšetřuje postupem podle trestního řádu (zákon č. 141/1961 Sb) drtivou většinu trestných činů (výjimkou jsou méně závažné trestné činy, které prověřují jiné služby policie, viz níže)
- za tímto účelem provádí i operativně pátrací činnost, kriminalisticko-technickou činnost a řídí a organizuje plnění úkolů na úseku pátrání po osobách a věcech, ve všech případech při tom spolupracuje při řešení konkrétních případů trestné činnosti s orgány policie a justice sousedních států,
- služba funguje na územních odborech služby kriminální policie a vyšetřování, na krajských ředitelstvích, na útvech s celostátní působností a v rámci úřadu služby kriminální policie a vyšetřování i na Policejním prezidiu

Služba pořádkové policie (dříve služba pořádkové a železniční policie)

Služba pořádkové policie generálně zabezpečuje oblast veřejného pořádku a bezpečnosti a plní zejména tyto úkoly:

- provádí ochranu veřejného pořádku, předchází a odhaluje trestnou činnost, zejména tu menší závažnosti a za tím účelem provádí hlídkovou a obchůzkovou službu,
- prověřuje drobnější trestnou činnost,
- šetří určené přestupky na úseku veřejného pořádku a občanského soužití a v blokovém řízení o určených přestupcích i rozhoduje,
- přispívá k dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu
- je tou službou, která funguje na základních útvech policie, tedy na obvodních a místních odděleních policie, kde přijímá, eviduje a prošetřuje oznámení, kromě toho funguje i na úrovni krajských ředitelství a má své ředitelství na Policejním prezidiu,
- svými specializovanými útvy zajišťuje výkon potápěčských prací, výkon služební kynologie – výcvik a používání policejních psů.

Pořádkové jednotky pořádkové policie

- Pořádkové jednotky jsou určeny k tomu, aby (standardně) pod jednotným velením chránily bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, zejména při hromadných (politických, sportovních a kulturních akcích – shromáždění, průvody, ochrana před diváckým násilím při sportovních zápasech), dále je lze nasadit při mimořádných událostech, živelních pohromách, katastrofách a průmyslových haváriích a při pátrání po osobách a věcech, které vyžadují nasazení většího počtu sil a prostředků Policie ČR, tedy je možné je nasadit i při plnění úkolů IZS.

- Kromě toho jejich příslušníci posilují výkon hlídkové nebo jiné služby na teritoriu útvarů policie, kde jsou zřízeny nebo kde to vyžaduje bezpečnostní situace.
- Existují stále pořádkové jednotky (v Praze, Brně a v současné době se zřizují i v Ústí nad Labem a Ostravě), v ostatních krajích fungují jako nestálé – jejich členové jsou policisté z různých služeb standardně zařazení na jiných místech, kteří jsou speciálně cvičeni a v případě potřeby je lze povolat k plnění úkolů pořádkové jednotky.

Zásahové jednotky služby pořádkové policie (a Útvar rychlého nasazení)

- Tyto jednotky provádějí zákroky proti teroristům, únoscům osob a dopravních prostředků, nebezpečným pachatelům organizované trestné činnosti a pachatelům závažných úmyslných trestných činů, zejména při jejich zadržení. Zákroky se provádějí pod jednotným velením. Lze je též použít k ochraně nebo obnovení veřejného pořádku, k obnovení pořádku ve věznicích, k záchranným akcím obdobně jako pořádkové jednotky, k zajišťování pohotovostní ochrany jaderných zařízení.
- Zásahové jednotky fungují na každém ze současných osmi krajských ředitelství, do budoucna zřejmě na nově zřízených krajských ředitelstvích zřizovaných nebudou.
- Útvar rychlého nasazení je celostátním útvarem, který má obdobné poslání jako zásahové jednotky, nicméně má celostátní působnost, je používán na ty nejnáročnější zásahy, v současnosti např. chrání i zastupitelské úřady ČR v některých zahraničních zemích. Původně byl součástí služby pořádkové policie, nyní je zařazen pod náměstka pro trestní řízení, vzhledem k jeho intenzivní spolupráci se službou kriminální policie a vyšetřování.

Služba dopravní policie

Služba provádí výkon dozoru nad silničním provozem, provádí šetření přestupků v oblasti silničního provozu, projednává dopravní přestupky v blokovém řízení, provádí dokumentaci a evidenci dopravních přestupků a dopravních nehod, plní úkoly na úseku dopravního inženýrství, zabezpečuje doprovody, plní úkoly státní správy ve vymezeném rozsahu.

Služba pro zbraně a bezpečnostní materiál

Služba plní úkoly státní správy na úseku střelných zbraní a střeliva (z. č. 119/2002 Sb., o zbraních), na úseku výbušnin (z. č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě), na úseku obchodu se zbraněmi, vojenským materiálem a bezpečnostním materiálem (z. č. 38/1995 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, z. č. 310/2006 Sb., o nakládání s některými věcmi využitelnými k obranným a bezpečnostním účelům na území České republiky), jde zejména o administrativní činnost v této oblasti, popř. kontrolní činnost.

Služba cizinecké (dříve cizinecké a pohraniční) policie

Služba cizinecké policie je tvořena ředitelstvím služby (které není součástí Policejního prezidia), dále oblastními ředitelstvími, která nejsou součástí krajských ředitelství, dále inspektoráty cizinecké policie a tzv. odbory specializovaných činností, které spadají pod oblastní ředitelství. Dohromady tedy ta tříúrovňová struktura tvoří jeden útvar policie s celostátní působností, byť je tento útvar nazván jako „služba“.

Služba se věnuje jednak kontrole dodržování pobytového režimu cizinců, provádí v rámci toho pátrání po osobách, které se nelegálně zdržují na území, kontroluje např. ubytovací zařízení, prošetřuje přestupky na úseku pobytového režimu cizinců,

provádí prověřování o méně závažných trestných činech v souvislosti s porušením režimu pobytu cizinců na území ČR a napomáháním k neoprávněnému pobytu, přeshraniční trestnou činností, s organizováním, umožněním či napomáháním k nedovolenému překračování státních hranic, spáchaných na území mezinárodních letišť v ČR, s provozováním prostituce a ohrožování mravnosti ad., dále vykonává řadu činností ve správním řízení, týkající se např. udělování víz, vydávání cestovních dokladů, správního vyhošťování apod.

Ochranná služba

Tuto službu tvoří dva útvary s celostátní působností: útvar pro ochranu ústavních činitelů a útvar pro ochranu prezidenta ČR a jejím úkolem je zajišťovat práve ochranu ústavních činitelů (včetně prezidenta) České republiky a bezpečnost chráněných osob, kterým je při jejich pobytu na území České republiky poskytována osobní ochrana podle mezinárodních dohod, zajišťovat ochranu chráněných objektů a prostorů, tj. zastupitelských úřadů, sídelních objektů Parlamentu, prezidenta republiky, Ústavního soudu, Ministerstva zahraničních věcí ČR, MV popř. dalších objektů, které určí vláda na návrh ministra vnitra; rovněž zajišťuje ochranu objektů, pro které taková ochrana vyplývá z mezinárodní dohody, kterou je Česká republika vázána.

Letecká služba

Tento útvar s celostátní působností za pomoci policejních vrtulníků provádí podporu pátrání po pohřešovaných osobách, poskytuje leteckou podporu při akcích speciálních útvarů policie, při dopravních akcích, při bezpečnostních akcích typů veřejných shromáždění a jinak podporuje ostatní služby policie při plnění jejich úkolů. Taktéž je možné ji použít pro účely zdravotnické záchranné služby či může pomáhat HZS při hašení požárů.

Pyrotechnická služba

Tato služba je útwarem s celostátní působností s expoziturami na území ČR. Jejím úkolem jsou veškeré pyrotechnické služby, zejména likvidace nalezené munice a nástražných výbušných systémů.

Odpovědnost za řízení nejvýznamnějších organizačních částí Policie ČR

Policejní prezident ČR – přímo je mu podřízena kancelář policejního prezidenta, odbor vnitřní kontroly a dále náměstek pro službu kriminální policie a vyšetřování, náměstek pro vnější službu, náměstek pro ekonomiku a ředitelství pro řízení lidských zdrojů.

Činnosti a útvary podřízené náměstkovi policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování:

- Úřad služby kriminální policie a vyšetřování
- útvary Policie ČR s celorepublikovou působností, spadající pod službu kriminální policie a vyšetřování:
 - útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování,
 - útvar speciálních činností služby kriminální policie a vyšetřování,
 - útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování,
 - útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování,

- národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování,
- Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování
- Kriminalistický ústav Praha
- Útvar rychlého nasazení

Útvary podřízené náměstkovi policejního prezidenta pro vnější službu:

Kancelář náměstka, ředitelství služby pořádkové policie, ředitelství služby dopravní policie, ředitelství služby pro zbraně a bezpečnostní materiál, operační odbor prezidia,

- útvar pro ochranu ústavních činitelů ochranné služby,
- útvar pro ochranu prezidenta republiky ochranné služby,
- letecká služba,
- služba cizinecké policie,
- pyrotechnická služba,
- oddělení speciálních potápěčských činností a výcviku,
- ředitelství služby pořádkové policie.

Z hlediska krizového řízení je i úsek kanceláře policejního prezidenta, protože zahrnuje mimo jiné i oddělení krizového řízení.

Náměstek policejního prezidenta pro ekonomiku řídí řadu dalších útvarů, jejichž činnost je zejména zaměřena na zajištění chodu Policejního prezidia ČR a koordinaci logistiky pro celou Policii ČR.

Ředitel ředitelství pro řízení lidských zdrojů má pod sebou několik útvarů, které se věnují zejména personalistice a vzdělávání.

Kontrolní otázky:

- ***Jaké jsou základní organizační části Policie ČR?***
- ***Charakterizujte základní náplň činnosti jednotlivých služeb policie.***
- ***Popište územní organizaci policie.***

2. KRIZOVÉ ŘÍZENÍ A MV, POLICIE ČR

Ministerstvo vnitra zabezpečuje plnění úkolů v oblasti vnitřní bezpečnosti vedle působnosti stanovené v řadě právních předpisů i v návaznosti na průběžně novelizovanou Bezpečnostní strategii ČR. Prostřednictvím příslušných složek činných v oblasti vnitřní bezpečnosti MV průběžně analyzuje situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR, identifikuje hrozby, posuzuje rizika a iniciuje návrhy na jejich účinnou eliminaci.

Policie ČR byla zřízena zákonem o Policii ČR jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor ČR, který plní úkoly v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti a další úkoly v rozsahu a způsobem, definovaným právním rámcem. Dále plní úkoly svěřené jí přímo použitelnými předpisy Evropského společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.³

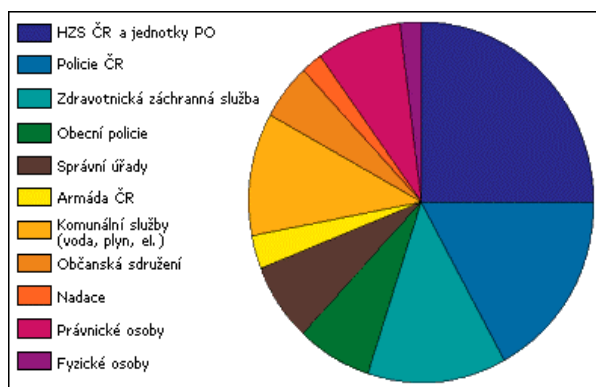
Specifické postavení Policie ČR při plnění úkolů v integrovaném záchranném systému a její podíl na zpracování a realizaci dokumentace IZS

Klíčová slova:

integrovaný záchranný systém – základní složky IZS – ostatní složky IZS – čísla tísňového volání

Pojem a základní charakteristika IZS

Pod pojmem integrovaný záchranný systém (IZS) se rozumí koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací – to znamená že není institucí, nemá organizační strukturu apod.

Znázornění podílu zapojení jednotlivých složek do IZS

IZS je vytvořen zákonem o IZS (viz výše) pro případy společného postupu různých subjektů při provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech.

³ Zákon č. 273/2008 Sb. O Policii České republiky

Koordinace záchranných a likvidačních prací se realizuje víceúrovňově:

- taktická úroveň – na místě, kde mimořádná událost přímo působí svými účinky (místo zásahu), koordinuje záchranné a likvidační práce velitel zásahu,
- operační úroveň – na úrovni operačních středisek a dispečinků složek IZS zajišťuje koordinaci územně příslušné operační a informační středisko IZS (zejména HZS ČR - viz § 5 zákona o IZS),
- strategická úroveň – z územně příslušné úrovně veřejné správy má právo koordinace záchranných a likvidačních prací starosta obce s rozšířenou působností, hejtman kraje nebo MV (generální ředitelství HZS ČR).

Složky IZS se rozlišují na základní složky IZS a ostatní složky IZS.

Základní složky IZS:

- HZS ČR a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí jednotkami požární ochrany,
- Policie ČR,
- zdravotnická záchranná služba (ZZS).

Ostatní složky IZS:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil ČR,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (Vězeňská služba ČR, městská a obecní policie apod.),
- ostatní záchranné sbory,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Hlavním úkolem Policie ČR je zejména zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti dopravy k podpoře provádění záchranných a likvidačních prací. Při svém působení v rámci IZS, při řešení krizových situací a mimořádných událostí a při přípravě na ně se však také může podílet na provádění záchranných a likvidačních pracích včetně letecké podpory integrovaného záchranného systému a letecké podpory v krizových situacích. Na přímém provádění záchranných prací se ze složek Policie ČR účastní zejména letecká služba, pyrotechnická služba a potápěčské a kynologické složky.

Přestože se Policie ČR podílí také na záchranných a likvidačních pracích, je těžiště její činnosti v plnění úkolů mimo IZS - v bezpečnostním systému spolupráce orgánů činných v trestním řízení, ostatních bezpečnostních složek, zpravodajských služeb apod.

Obdobně při provádění bezpečnostních akcí a opatření které nejsou koordinovány v IZS se ostatní základní složky IZS (HZS, jednotky požární ochrany a ZZS) přímo nepodílejí na realizaci policejně-bezpečnostních opatření. Tyto složky zasahují při bezpečnostních akcích pouze při provádění záchranných a likvidačních prací.

0

Typové činnosti složek IZS při společném zásahu

Rozsah a podmínky činnosti Policie ČR při provádění záchranných a likvidačních prací jsou upřesněny v dokumentaci **Typové činnosti složek IZS při společném**

zásahu (dále jen „typové činnosti“). Tyto typové činnosti jsou připravovány pro jednotlivé druhy ohrožení (mimořádných událostí), u kterých se předpokládá provádění záchranných a likvidačních prací v rámci IZS. Typové činnosti jsou zpracovány podle § 18 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb. ze dne 5. září 2001 o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění pozdějších změn a doplnění. Typovou činnost vydává MV - generální ředitelství HZS ČR.

Součástí typové činnosti je **List Policie ČR**, který navazuje na postup složek IZS při záchranných a likvidačních pracích s ohledem na druh a charakter mimořádné události a působnost a pravomoci Policie ČR dle právních předpisů a interních pokynů. Zpracování návrhu typových činností policie je upřesňováno mezi gestorem dokumentace IZS (generální ředitelství HZS ČR) a zástupci Policie ČR.

Generální ředitelství HZS ČR zatím předložilo na jednání výboru pro civilní nouzové plánování následující **plány typových činností**, které byly schváleny:

- uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně (schváleno usnesením VCNP z 14.12.2004 č. 203),
- demonstrování úmyslu sebevraždy (schváleno usnesením VCNP z 21.6.2005 č. 221),
- letecká nehoda (schváleno usnesením VCNP z 20.9.2005 č. 229).
- Oznámení o uložení nebo nálezů výbušniny nebo NVS (schváleno usnesením VCNP z 21.6.2006 č. 250),
- Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů (schváleno usnesením VCNP z 13.12.2006 č. 260),
- činnosti složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu v podmínkách rozsáhlých policejních opatření pro udržení veřejného pořádku při technoparty (schváleno usnesením VCNP z 26.9.2006 č. 257),
- Záchrana pohřešovaných osob - pátrací akce v terénu (schváleno usnesením VCNP z 12.6.2007 č. 276),
- Činnost složek IZS při společném zásahu u mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí (o schválení typové činnosti byl informován VCNP, datum vydání 1. 4. 2008),

V návaznosti na typové činnosti připomeňme, že v působnosti HZS ČR byly již dříve vydány:

- pokyn č. 39/2001, kterým se stanovuje **postup při spalování zvířat v rámci mimořádných veterinárních opatření**,
- pokyn č. 39/2002, kterým se vydává **typová činnost složek IZS v případě události s podezřením na teroristický útok vysoce rizikovými a rizikovými biologickými agents a toxiny**,
- pokyn č. 8/2004, kterým se vydává **typová činnost složek IZS při společném zásahu při mimořádné události způsobené použitím radiologické zbraně – který byl zrušen novou typovou činností** (viz výše).

Policie ČR plánuje zabezpečení plnění své úlohy jako složky IZS z hlediska souběžného plnění dalších úkolů policie, vybavení ochrannými prostředky a další logistickou podporou z vlastních prostředků a z prostředků ostatních složek IZS. V rámci působnosti územních samosprávných celků (obcí a krajů) může být z jejich prostředků Policie ČR podporována stejně jako ostatní složky IZS.

Čísla tísňového volání

Pro zajištění spojení na základní složky IZS vyčlenil Český telekomunikační úřad v číslovacím plánu čísla tísňového volání:

Jednotné evropské číslo tísňového volání: 112

Národní čísla tísňového volání: 150 – hasičský záchranný sbor
155 – zdravotnická záchranná služba
158 - policie

Shrnutí:

Integrovaný záchranný systém není subjektem či institucí, ale systémem koordinace činnosti mezi jeho jednotlivými složkami. V rámci IZS působí i Policie ČR. Těžiště její práce je však především v zabezpečování úkolů na poli vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku podle zákona o Policii ČR. V IZS se Policie ČR podílí zejména na podpoře činnosti při provádění záchranných a likvidačních prací.

Kontrolní otázky:

- *Vysvětlete pojem integrovaný záchranný systém.*
- *Jaké jsou základní a ostatní složky integrovaného záchranného systému?*
- *K čemu slouží dokumentace Typových činností složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu?*
- *Jaké je postavení a činnost Policie ČR v rámci integrovaného záchranného systému?*
- *Vysvětlete, proč převážná část činnosti Policie ČR není prováděna v rámci integrovaného záchranného systému.*

Postavení a spolupráce MV a Policie ČR v ústředních a územních orgánech krizového řízení

Klíčová slova:

Bezpečnostní rada státu – Ústřední krizový štáb - Krizový štáb MV – krizový štáb kraje – krizový štáb obce

Ústřední úroveň řízení

MV je nejvýznamnějším resortem v oblasti příprav a koordinace veřejné správy u krizových situací nesouvisejících se zajišťováním obrany ČR. Toto postavení je personálně zabezpečeno členstvím ministra vnitra v **Bezpečnostní radě státu** (ve funkci místopředsedy) a výkonem funkce předsedy **Ústředního krizového štábu** při řešení nevojenských krizových situací. Jednací řád BRS dále umožňuje pravidelnou účast na jejích schůzích 1. náměstku ministra vnitra, generálnímu řediteli HZS ČR a policejnímu prezidentovi ČR. Členy ÚKŠ jsou za resort MV náměstek ministra vnitra, policejní prezident ČR a generální ředitel HZS ČR.

Významným výborem pro přípravu podkladů pro jednání BRS a koordinaci činnosti v oblasti nevojenských ohrožení je **Výbor pro civilní nouzové plánování (VCNP)**, jehož předsedou je ministr vnitra. MV se dále podílí na práci ostatních pracovních výborů BRS – ministr vnitra je členem Výboru pro zpravodajskou činnost, 1. náměstek ministra vnitra je pak členem Výboru pro obranné plánování a Výboru pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky.

Koordinační roli v rámci meziresortní spolupráce může sehrát i **Krizový štáb MV** v případě, že ministr vnitra na jeho jednání pozve zástupce dalších resortů pro podporu řešení mimořádných událostí bezpečnostního charakteru. Vedle těchto stálých pracovních orgánů je resort MV a Policie ČR zapojena do řady pracovních skupin nebo orgánů, které jsou vytvořeny ad hoc k řešení aktuálních úkolů.

Územní úroveň řízení

V krajích (resp. vyšších územně samosprávných celcích) jsou jednotlivá **krajská ředitelství Policie ČR** významným partnerem krizového řízení kraje. Na základě zákona 273/2008 o Policii České republiky došlo k navýšení jejich počtu 14 z původních 8. Jak bylo uvedeno v kapitole Organizace a běžný výkon služby Policie ČR, měla by tato struktura formálně právně existovat od 1. ledna 2010 a plně fakticky fungovat nejpozději do r. 2012. Pro zabezpečení účasti vedoucího funkcionáře Policie ČR krajského ředitelství ve 14 bezpečnostních radách a krizových štábech vyšších územně samosprávných celků se do činnosti těchto orgánů vedle ředitelů krajských ředitelství zapojují i jejich zástupci .

Generální ředitelství HZS ČR vydalo v návaznosti na nařízení vlády č. 462/2000 „Směrnici MV č.j.: PO-365/IZS-2004 ze dne 8. října 2004, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje a obce, jeho uvedení do pohotovosti, vedení dokumentace a některé další podrobnosti“. Tato směrnice je publikovaná ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí v částce 4/2004. V souladu s touto směrnicí se zástupci Policie ČR podílejí v rámci členství

v krizových štábech krajů a obcí na činnosti stálé pracovní skupiny a na poskytování podkladů do dokumentace krizových štábů.

Tak jako na ústřední úrovni, jsou vedoucí funkcionáři krajských ředitelství a pracovníci jejich odborných útvarů zapojeni do řady stálých a ad hoc pracovních skupin ustavených k řešení problémů bezpečnosti kraje. Jedná se například o povodňové, nákazové aj. komise, skupiny pro zpracování dokumentace krizového plánu kraje apod.

Spolupráce s odbornými orgány krizového řízení u Policie ČR

V návaznosti na ustanovení nařízení MV č. 13/2004 jsou v rámci policie na jednotlivých řídicích stupních policie (Policejní prezidium ČR, krajská ředitelství) ustaveny **odborné pracovní orgány krizového řízení**. Pracoviště krizového řízení Policejního prezidia ČR (oddělení krizového řízení kanceláře policejního prezidenta), krizová pracoviště útvarů Policejního prezidia ČR, útvarů s celorepublikovou působností a krizová pracoviště územních útvarů Policie ČR s územně vymezenou působností spolupracují podle své působnosti takto:

- krizová pracoviště útvarů policie s pracovníky krizového řízení jednotlivých orgánů a složek územní správy, úřadů, organizací atd.
- výkonné složky policie (jejich krizová pracoviště) se složkami IZS a bezpečnostní komunitou na daném území, pro koordinaci úkolů ve své působnosti (zabezpečení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku),
- odborné logistické útvary policie (jejich krizová pracoviště), které jsou určeny k zabezpečení spolupráce s územními subjekty důležitými pro logistické zabezpečení připravovaných krizových opatření.

Postavení a úkoly pracoviště krizového řízení a krizových pracovišť policie v oblasti příprav na řešení a řešení krizových situací demonstruje následující tabulka:

Příprava		Řešení krizové situace	
Policejní prezidium	oddělení krizového řízení kanceláře policejního prezidenta	Sekretariát krizového štábu	Krizový štáb policejního prezidenta
Krajské ředitelství	oddělení krizového řízení kanceláře ředitele	Sekretariát krizového štábu	Krizový štáb ředitele správy kraje

Shrnutí:

Resort MV je zapojen do pracovních orgánů krizového řízení od ústřední úrovně, kde je podstatné zejména členství ministra vnitra v Bezpečnostní radě státu, až po úroveň krizových štábů obcí.

Kontrolní otázky:

- ***Jaké je zapojení resortu MV a Policie ČR v pracovních orgánech krizového řízení na ústřední úrovni?***
- ***Jaké je zapojení resortu MV a Policie ČR v pracovních orgánech krizového řízení na územní úrovni?***

Řešení krizových situací při dominantním ohrožení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Klíčová slova:

centrálně stanovený postup zpracování plánů a řešení krizových situací – modely krizového řízení

Oblast vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku má oproti živelním pohromám a haváriím jednotný centrálně stanovený postup zpracování plánů a řešení krizových situací včetně používání standardních krizových opatření. Pro zajištění standardních postupů při nezbytném omezování lidských práv a svobod v rámci řešení krizových situací, jsou bezpečnostní krizová opatření plánována a realizována na základě **zásady centrálního řízení ve vertikální řídicí linii**: MV → Policejní prezidium ČR → Policie ČR správa kraje → obvodní oddělení Policie ČR.

Pro dodržení standardního způsobu spolupráce na daném území je nezbytné, aby požadavky územních orgánů krizového řízení na policii byly rovněž sjednoceny do standardizované podoby co do formy, ale zvláště ve svém obsahu. Základními dokumenty pro přípravu a realizaci krizových opatření v působnosti Policie ČR jsou **krizový plán MV**, který je rozpracováván na centrální úrovni odborem bezpečnostní politiky MV, Rozpracování krizového plánu Policie ČR zabezpečované oddělením krizového řízení kanceláře policejního prezidenta na územní úrovni plánovací dokumentace krajských ředitelství Policie ČR.

Ohrožení vnitřní bezpečnosti řešené na ústřední úrovni (možný model krizového řízení)

- vznik (hrozba) krizové situace,
- ministr vnitra na základě analýzy situace svolá Krizový štáb MV pro zajištění spolupráce složek MV a popř. navrhne vyhlásit některý z krizových stavů (podle potřeby souběžně zasedají krizové štáby vedoucích funkcionářů resortu),
- ministr vnitra se svolením předsedy vlády svolá Ústřední krizový štáb pro potřebu meziresortní koordinace řešení vnitrostátní bezpečnostní situace a zpracování návrhů opatření vlády.

Vedoucí ústředních a územních orgánů krizového řízení mohou v rámci řešení krizové situace týkající se vnitřní bezpečnosti svolat své krizové štáby pro potřebu koordinace opatření na ústřední a územní úrovni, zejména k zabezpečení podpory řešení krizové situace podle požadavku příslušného gestora (MV, Policie ČR) a pro podporu činnosti svých zástupců v krizových štábech.

Krizové štáby a řešení problematiky vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na územní úrovni

Na územní úrovni je legislativně zabezpečena spolupráce útvarů Policie ČR s orgány samosprávy prováděcím předpisem ke krizovému zákonu – **nařízením vlády č. 462/2000 Sb.** v aktuálním znění. Podle § 7 tohoto nařízení je příslušník Policie

ČR určený policejním prezidentem obligatorním členem bezpečnostní rady kraje a podle § 9 je obligatorním členem bezpečnostní rady určené obce. Zástupce Policie ČR prezentuje na jednáních bezpečnostních rad informace o obecném zajištění bezpečnosti území a dále specifickou oblast krizového řízení. Podrobnější rozpracování § 12-14 nařízení vlády č. 462/2000 Sb. ke složení a činnosti krizových štábů územních samosprávných orgánů upravuje směrnice MV č.j.: PO-365/IZS-2004.

Orgány krajů a obcí ve spolupráci s věcně příslušnými územně dekoncentrovanými úřady státní správy předkládají požadavky a poskytují podklady Policii ČR k zabezpečení plánování krizových opatření směřujících do oblasti veřejného pořádku, která jsou nezbytná pro řešení „nebezpečnostních“ krizových situací (v oblasti ochrany obyvatel, obrany státu a ochrany ekonomiky). Tyto požadavky však nemohou jít nad rámec působnosti Policie ČR a musí umožňovat plnění jejich dalších nezbytných úkolů.

V rámci vnější koordinační role, kterou v krizovém řízení MV vykonává, došlo k určitému zpřesnění. MV byla výslovně stanovena odpovědnost za přípravu a řešení krizových situací souvisejících s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem. Policie ČR je pak sama odpovědná za zajišťování připravenosti na řešení krizových situací spojených s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem na území příslušného kraje.

Toto upravuje i **§ 20 zákona o Policii ČR**, který výslovně stanoví, že plněním úkolů k řešení mimořádných událostí a krizových situací se rozumí i příprava policie na ně. Dále stanoví, že policie jako základní složka integrovaného záchranného systému vykonává v místě provádění záchranných a likvidačních prací úkoly podle zákona o policii, tedy své klasické úkoly, nikoliv jakékoliv činnosti, které nespádají do její působnosti. Podíl policie a policistů na provádění záchranných a likvidačních prací včetně letecké podpory integrovaného záchranného systému a letecké podpory v krizových situacích zákon podmiňuje tím, že a) jsou k tomu vycvičeni a vybaveni, b) je-li to nezbytné pro záchranu života, zdraví nebo majetku a c) jsou k tomu určeni policejním prezidentem.

Ohrožení vnitřní bezpečnosti na územní úrovni (možný model řešení krizové situace)

Orgány kraje jsou i při krizových situacích, včetně stavu ohrožení státu a válečného stavu, spoluodpovědné za řešení krizových situací v rámci kraje, případně provedení stanovených krizových opatření v podmínkách kraje. Hejtman, v Praze primátor hl. města Prahy, může vyhlásit stav nebezpečí pro území kraje nebo jeho část. Vláda může jeho rozhodnutí zrušit v případě, že nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení.

Možný model řešení krizové situace u bezpečnostních rizik na územní úrovni:

- vznik (hrozba) krizové situace na územní úrovni,
- analýzu situace provede vedoucí funkcionář územního útvaru Policie ČR, svolá svůj krizový štáb a na základě potřeby realizace krizových opatření mimo jeho působnost požádá o podporu (včetně návrhu na vyhlášení krizového stavu) nadřízený stupeň nebo příslušný orgán krizového řízení,
- nadřízený funkcionář (ředitel Policie ČR správy kraje nebo ministr vnitra) nebo vedoucí představitel ústředního správního úřadu poskytnou součinnost, svolají krizové štáby, popř. zabezpečí vyhlášení krizového stavu.

Shrnutí:

Krizová opatření v oblasti vnitřní bezpečnosti jsou plánována a realizována na základě zásady centrálního řízení ve vertikální řídící linii. Při řešení krizové situace týkající se vnitřní bezpečnosti mohou své krizové štáby svolat také vedoucí ústředních a územních orgánů krizového řízení. Policie ČR jedná v mezích zákona o Policii ČR. Také požadavky na Policii ČR při řešení „nebezpečnostních“ krizových situací nemohou jít nad rámec působnosti Policie ČR a musí umožňovat plnění jejích dalších nezbytných úkolů.

Kontrolní otázky:

- **Jaká je úloha MV a Policie ČR při řešení krizových situací ohrožujících vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek?**
- **Jaké jsou vhodné postupy (modely) řešení krizových situací u bezpečnostních rizik na ústřední a územní úrovni?**

Postavení MV a bezpečnostních složek při plnění úkolů k řešení ostatních („nebezpečnostních“) krizových situací včetně válečného ohrožení

Klíčová slova:

neodkladný výkon běžné služby – plnění vlastních krizových opatření – zajištění vlastní bezpečnosti a ochrany před účinky krizové situace

Typové plány nevojenských ohrožení, u kterých není hlavní náplní zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Podle krizového plánu a nařízení vlády zpracovaly určené ústřední správní úřady na základě metodického pokynu generálního ředitelství HZS ČR 21 typových plánů pro řešení rizik v následujících oblastech:

- **ochrana obyvatelstva** - havárie a živelní pohromy - v působnosti HZS ČR,
- dále v oblasti ochrany obyvatelstva a životního prostředí působí Ministerstvo životního prostředí ČR (inverze, povodně), Ministerstvo zdravotnictví ČR (epidemie), Ministerstvo zemědělství ČR (narušení hrází, nákazy, závadné potraviny a ohrožení pitné vody), Státní úřad pro jadernou bezpečnost (radioční havárie),
- **ekonomická rizika** – Správa státních hmotných rezerv (ropa), Ministerstvo dopravy ČR (doprava), Ministerstvo informatiky ČR (komunikace a pošta), Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (energie), Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka (finance),
- ústřední správní úřady a územní orgány plánují a plní úkoly ve vztahu ke krizovým plánům ostatních orgánů krizového řízení (např. Policie ČR se podílí na řešení epidemie, narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu, narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu, narušení dodávek potravin velkého rozsahu apod.)

Při realizaci požadavků na MV a Policii ČR v rámci zabezpečování krizových opatření ostatních orgánů krizového řízení se v rámci součinnostního plánování zejména přihlíží k potřebě zajištění:

- neodkladného výkonu běžné služby vyplývající ze zákony stanovené odpovědnosti,
- plnění vlastních krizových opatření týkajících se ochrany zákonnosti, zabránění hromadné migrace cizinců apod.,
- zajištění vlastní personální a objektové bezpečnosti a ochrany před účinky krizové situace.

Při plánování účasti Policie ČR na zabezpečování krizových opatření v krizových plánech ostatních orgánů krizového řízení musí být dodrženo základní pravidlo, podle kterého nelze po příslušnících Policie ČR vyžadovat jiné činnosti a povinnosti, než jim ukládají příslušné zákony (zejména zákon o Policii ČR – viz § 2 působnost policie a § 20 - Působení policie v rámci integrovaného záchranného systému, při řešení krizových situací a mimořádných událostí a při přípravě na ně). V návaznosti na operační plány ostatních orgánů krizového řízení rozpracovaných podle schválených typových plánů bude Policie ČR zejména zabezpečovat nebo se podílet na:

- udržování pořádku a zákonnosti v místech ohrožení, evakuace, zásahu apod.,
- ochraně objektů důležitých pro bezpečnost státu a zachování jeho základních funkcí,
- dopravních opatřeních k zajištění záchranných činností, ochrany obyvatelstva, obrany státu, evakuace atd.,
- zamezení kriminální činnosti a rozvracení demokratických základů státu,
- sběru a vyhodnocování informací důležitých pro bezpečnost státu.

Spolupráce k zajištění činnosti policie při realizaci krizových opatření podle typových plánů, u nichž není dominantně ohrožena oblast vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, je realizována jako podpora činnosti hlavním řešitelům těchto ohrožení. Policie zde vykonává službu ve prospěch jiných krizových opatření, příslušní gestři dávají a upřesňují požadavky na zajištění veřejného pořádku, zákonnosti, dopravních opatření atd. Tyto požadavky musí vycházet z působnosti policie a respektovat zákonnost postupů, tedy možnost postupu pouze v rámci zákonných pravomocí policie). Po zvážení kapacitních možností policie je nezbytné pro posilování bezpečnosti území zapojit další bezpečnostní složky a subjekty (obecní či městskou policii, další ozbrojené bezpečnostní sbory, soukromé bezpečnostní agentury, veřejné stráž – myslivecká, lesní, rybářská, stráž přírody atd.).

Shrnutí:

Činnost policie při realizaci krizových opatření podle „nebezpečnostních“ typových plánů je realizována jako podpora činnosti hlavním řešitelům ohrožení podle této dokumentace. Vždy je nutno dbát zákonnosti postupů policie a zvažovat její kapacitní možnosti. Mimořádné potřeby policie jsou řešeny ve spolupráci a za podpory příslušných ústředních správních úřadů a krajů.

Kontrolní otázky:

- ***Vysvětlete zásady plánování účasti Policie ČR na zabezpečování krizových opatření v krizových plánech ostatních orgánů krizového řízení.***
- ***Je možné za krizových situací ukládat Policii ČR úkoly nad rámec stanovený právními předpisy?***

3. KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU

Specifika krizového plánování v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, provázanost jednotlivých krizových plánů v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Tak jako u jiných rizik, platí i u řešení mimořádných situací v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku zásada **odstupňovaného** užívání možných opatření a postupů řešení. Ty úzce navazují na rozsah ohrožení (míry poškození) nejdůležitějších společenských hodnot a schopnosti státu, zejména jeho odpovědných orgánů a výkonných složek, vyrovnat se s vzniklou mimořádnou situací nebo událostí.

Policie ČR působí při zajišťování vnitřní bezpečnosti obdobně jako IZS (zejména hasičské a záchranné sbory) v oblasti ochrany obyvatelstva a provádění záchranných prací převážně v běžném systému služby bez potřeby využívání mimořádných nebo krizových opatření. Při **mimořádných situacích**, například v souvislosti s pořádáním velkých politických, sportovních nebo kulturních akcí, při demonstracích, dopravních kalamitách apod., využívá svá oprávnění, která jsou uvedena zejména v zákoně o Policii ČR.

V případě, že mimořádnou situaci (událost) již není možno řešit postupy a opatřeními uvedenými v zákoně o Policii ČR nebo dalších právních předpisech a současně ochrana života, zdraví, majetkových hodnot nebo dokonce zajištění demokratických základů a celistvosti státu si vyžaduje výraznější omezení práv a svobod, využijí se přiměřeně **krizová opatření** uvedená v krizovém zákoně. Užití krizových opatření je však možné pouze při současném vyhlášení některého krizového stavu.

Plánování a provádění krizových opatření policejně bezpečnostního charakteru vyžaduje jednotný systém příprav a plánování pro zajištění standardních postupů a zabránění možným excesům. Oproti přípravám na řešení rizik z oblasti živelních pohrom nebo havárií je proto problematika vnitřní bezpečnosti nebo obrany státu řízena a koordinována centrálně. Analýza rizik a plánování odpovídajících krizových opatření jsou řešeny centrálně a komplexně na základě jednotného systému krizového plánování MV a Policie ČR. Tento systém je pak metodicky řízen a rozpracován jednotně na úrovni krajských ředitelství Policie ČR.

Kontrolní otázky:

**Čím se odlišuje činnost a oprávnění policie za krizových stavů a mimo ně?
Jaké jsou odlišnosti při přípravě a řešení rizik v oblasti vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva?**

Druhy a skladba typových plánů z hlediska bezpečnostních rizik a jejich využití v krizových plánech ústředních a územních orgánů krizového řízení

Klíčová slova:

krizové plánování – typové plány MV – rozpracování krizového plánu

Krizová připravenost a krizové plánování na úseku vnitřní bezpečnosti

V rámci schváleného systému krizového plánování ČR realizovaného v návaznosti na danou strukturu krizového plánu dle nařízení vlády č. 462/2000 Sb. byly MV v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku zpracovány:

- typový plán pro řešení narušování zákonnosti velkého rozsahu určený pro ochranu vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, na jehož základě se např. zpracovávají operační plány pro řešení krizových situací v oblasti:
 - hrozby nebo provedení závažných teroristických akcí,
 - závažného narušení veřejného pořádku nebo nárůstu závažné majetkové a násilné kriminality velkého rozsahu,
 - ohrožení demokratických základů státu extrémistickými silami;
- typový plán (a následně operační plány) pro řešení migrace velkého rozsahu určený pro situaci, kdy podstatným způsobem zesílí tlak cizinců na státní hranice ČR s cílem legálně a popř. i nelegálně vstoupit na toto území, tranzitovat přes ně do dalších států či pobývat na něm.

Uvedené typové plány jsou podkladem pro zpracování **podrobnější operativní dokumentace** příslušných odborných útvarů bezpečnostního úseku MV a zejména útvarů Policie ČR. Současně jsou i podkladem a metodickým vodítkem pro plánování podpory bezpečnostním složkám od dalších orgánů krizového řízení (např. Ministerstva obrany ČR, Ministerstva spravedlnosti ČR, obcí atd.).

Policie ČR jako věcný gestor garantuje spolupráci a předávání podkladů krajům a obcím při rozpracování typových plánů v oblasti narušování zákonnosti velkého rozsahu a migrační vlny velkého rozsahu včetně příslušných krizových opatření (katalogových listů). Organizační celky MV a jednotlivé útvary a služby Policie ČR pak v návaznosti na krizový plán MV vytváří podle nařízení ministra vnitra č.13/2004 svoji dokumentaci pro zabezpečení činnosti za krizových stavů. Tato dokumentace má zjednodušenou strukturu obdobnou jako krizový plán a nazývá se „rozpracování krizového plánu“.

Podle čl. 15 uvedeného nařízení obsahuje **rozpracování krizového plánu** zejména:

- interní akty řízení, které upravují přípravu útvarů a dalších orgánů krizového řízení na plnění úkolů za krizových stavů,
- varianty ohrožení, které mohou vést k vyhlášení krizových stavů,
- operační plán činnosti útvarů,
- přehled sil a prostředků,
- plán požadavků na materiálně technické potřeby a jejich finančního zabezpečení,
- seznam objektů zvláštního významu a objektů důležitých pro činnost útvarů,

- plán akceschopnosti útvarů,
- organizace spojení, informačních a komunikačních toků.

Tak jako při zpracování krizových plánů je i při rozpracování krizového plánu uplatňována zásada, že za zpracování jednotlivých odborných částí dokumentace odpovídají příslušné odborné útvary a za celkovou koordinaci a dodržování předepsané skladby a metodik odpovídá příslušné pracoviště krizového řízení nebo krizové pracoviště.

Příklad postupu zpracování dokumentace krizového plánování v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku (návrh respektující centrální koordinaci plánování)

1. etapa - MV zpracuje ve spolupráci s Policií ČR a orgány krizového řízení návrhy typových plánů pro oblast vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku a po vnitřním a užším meziresortním projednání jsou plány schváleny ministrem vnitra,
 - souběžně s typovými plány je zpracován návrh Katalogu krizových opatření, která jsou nezbytná pro řešení krizových situací v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku,
2. etapa - odborné útvary MV a výkonné složky odpovědné za řešení bezpečnostních rizik (zejména Policie ČR apod.) rozpracují typové plány do operačních plánů pro jednotlivé stupně řízení včetně určení podílu odpovědnosti ostatních orgánů krizového řízení na řešení těchto krizových situací,
3. etapa - ostatní orgány krizového řízení koordinované na ústřední úrovni MV (Policejní prezidium ČR) a na územní úrovni příslušnými útvary Policie ČR a krajskými úřady zpracují operační plány pro oblast vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku.

Při koordinaci zpracování operačních plánů pro řešení problematiky vnitřní bezpečnosti u orgánů a složek zařazených mimo resort MV jsou informace předávány tak, aby nedošlo k vyzrazení chráněných údajů a informací majících interní charakter.

Shrnutí:

příprava „bezpečnostních“ opatření je zajišťována rozpracováním 2 typových plánů MV (zákonost a migrace) do plánovací dokumentace (zvláště operačních plánů a katalogových listů) jednotlivých stupňů řízení MV a Policie ČR a následně do plánovací dokumentace ostatních orgánů krizového řízení a spolupracujících subjektů.

Kontrolní otázky:

- **Jaké druhy ohrožení zahrnuje typový plán k řešení situace ohrožení zákonosti velkého rozsahu?**
- **Jaké dokumenty se zpracovávají v „rozpracování krizového plánu“?**
- **Popište postup při zpracování dokumentace krizového plánování v oblasti vnitřní bezpečnosti.**

Druhy a tvorba operačních plánů podle bezpečnostních rizik a postavení zpracovatele krizového plánu na územní úrovni

Klíčová slova:

neodkladný výkon běžné služby – plnění vlastních krizových opatření – zajištění vlastní bezpečnosti a ochrany před účinky krizové situace

V návaznosti na zpracované druhy typových plánů a přehled krizových opatření (katalogové listy) rozlišujeme postup zpracování **operačních plánů** na:

- **zpracování operačních plánů v gesci MV a Policie ČR** pro oblast vnitřní bezpečnosti u typových plánů k řešení situací ohrožení zákonnosti velkého rozsahu a migrační vlna velkého rozsahu - v tomto případě jsou určující operační plány u Policie ČR, ve kterých je stanoven i podíl a rozsah spolupráce ostatních mimoresortních subjektů. Spolupracující subjekty pak podle tohoto určení zpracovávají operační plány (orgány krizového řízení) nebo plány krizové připravenosti (právníkové a podnikající fyzické osoby) pro zabezpečení podpory realizace bezpečnostních krizových opatření na daném území.
- **zpracování operačních plánů v gesci MV - HZS ČR** a ostatních resortů pro ostatní druhy ohrožení – v tomto případě jsou prvotně zpracovány operační plány u HZS ČR a ostatních orgánů krizového řízení (mimo bezpečnostní úsek MV a Policii ČR), ve kterých je i určen podíl a rozsah spolupráce požadované po Policii ČR. Podle tohoto určení pak následně zpracovávají operační plány útvary MV a Policie ČR pro zabezpečení podpory cestou:
 - operačních plánů MV a Policie ČR v oblasti ochrany obyvatelstva (IZS),
 - operačních plánů MV a Policie ČR pro ochranu ekonomiky,
 - operačních plánů MV a Policie ČR v obranném plánování.

Samotný rozsah a obsah zpracovávaných operačních plánů vychází z **analýzy rizik** provedenou orgánem krizového řízení nebo výkonnou složkou (řešitelem) v konkrétním místě nebo z konkrétní potřeby subjektu při zabezpečování své připravenosti na řešení dané krizové situace. Dále operační plánování vychází z dohodnuté spolupráce orgánů krizového řízení k zpracování plánovacího dokumentu pro operativní řízení a zajištění postupu v realizaci požadovaných krizových opatření.

Specifickou částí realizace operativní dokumentace je nezbytnost zajištění po personální a materiální stránce. Materiálně technické zabezpečení krizových opatření se uskutečňuje zejména v systému hospodářských opatření pro krizové stavy.

Příklady z praxe:

Jako dobrý příklad plánování operační činnosti územních útvarů policie lze uvést jejich operační dokumentaci zpracovanou v rámci vnějších havarijních plánů jaderných elektráren Dukovany a Temelín. Tato plány k zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti a regulaci pohybu osob jsou vhodným vzorem pro zpracování operačních plánů územních útvarů Policie ČR.

Shrnutí:

Operační plány převádějí obecné postupy a opatření z typových plánů a katalogových listů na podmínky konkrétních řešitelů. Podle typu ohrožení jsou operační plány Policie ČR vodítkem pro ostatní součinnostní orgány a složky (u bezpečnostních rizik) nebo naopak vycházejí z plánovací dokumentace orgánu odpovědného za řešení situací (ostatní „nebezpečnostní“ rizika).

Kontrolní otázky:

- **Jaké jsou odlišnosti při koordinaci zpracování operačních plánů v oblasti vnitřní bezpečnosti u ostatních druhů ohrožení?**
- **Popište účel a obsah operačních plánů zpracovávaných u Policie ČR a krajských úřadů.**

Krizová opatření (katalogové listy) bezpečnostního charakteru a jejich charakter a postavení v krizovém plánu - v Katalogu (přehledu) krizových opatření, typovém plánu a operačním plánu

Klíčová slova:

katalog krizových opatření – katalogové listy – Seznam opatření pro Národní systém reakce na krize – operační plány – druhy krizových opatření podle rizik

Nařízení vlády č. 462/2000 Sb. uvádí jako základní operativní dokumentaci pro řešitele krizových situací zejména:

- operační plány, které pro konkrétní druh krizové situace na daném území stanoví postupy, zásady, opatření, síly a prostředky pro jejich řešení, plány jejich nasazení a zabezpečení,
- katalog krizových opatření, který obsahuje zásady a postup realizace krizových opatření.

Katalog krizových opatření je vlastně jakási ucelená „kuchařka“ umožňující výběr všech možných postupů, které jsou vhodné pro řešení krizových situací. Vedle opatření k přímému řešení obsahuje i logistická opatření pro jejich zabezpečení. V rámci sjednocování systémů krizového a obranného plánování rozhodla BRS svým usnesením č. 26/2002, že tento katalog bude sestaven z krizových opatření pro řešení vojenských i nevojenských krizových situací a dále opatření přijatých orgány NATO. Při zpracování tohoto seznamu pak všechny orgány krizového řízení poskytnou dílčí seznamy opatření do níže uvedených oblastí podle své působnosti:

- oblast řízení státu, obrany, bezpečnosti a zajišťování zahraničních vztahů,
- oblast zpravodajského zabezpečení a ochrany,
- oblast zajišťování vnější bezpečnosti ČR,
- oblast zajišťování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku ČR,
- oblast zajišťování ochrany obyvatelstva,
- oblast zajišťování ochrany ekonomiky.

V první etapě přípravy katalogu krizových opatření byl zpracován „Seznam opatření pro přechod státu z mírového stavu do stavu ohrožení státu nebo válečného stavu a jeho činnosti při řešení vojenských krizových situací“, který pak byl nahrazen „Seznamem opatření pro Národní systém reakce na krize“ (dále jen „**Seznam opatření**“). Tento seznam opatření byl zpracován meziresortní pracovní skupinou složenou ze zástupců Ministerstva obrany ČR, MV a Správy státních hmotných rezerv v součinnosti s ministerstvy, ostatními ústředními orgány státní správy a krajskými úřady. Je uceleným souborným podkladem, který je možno využít k rozpracování systému reakce NATO na krize do národních podmínek.

Seznam opatření obsahuje informace a procedury k zajištění jednotného postupu výkonných prvků bezpečnostního systému ČR při řešení krizových situací. Vytváří

podmínky pro reakce na hrozící, vznikající nebo vzniklou krizovou situaci a proto obsahuje:

- opatření k předcházení vzniku, resp. omezení možností vzniku bezprostředně hrozící krizové situace a jejich potenciálních následků,
- opatření k zajištění činnosti při vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu,
- opatření a činnosti státu související s použitím jeho disponibilních sil, prostředků a zdrojů při řešení vzniklé krizové situace.

Podle seznamu opatření se k jednotlivým krizovým opatřením rozpracovávají podrobné katalogové listy. Podle nich ministerstva a jiné správní úřady, orgány územní samosprávy, ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a další prvky bezpečnostního systému státu provádějí konkrétní vymezené činnosti při řešení krizových situací.

Krizová opatření v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Hlavním obsahem spolupráce na úseku vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku je koordinace příprav a zajištění bezpečnostních krizových opatření v rámci zpracování a aktualizace dokumentace krizového plánování ústředních a územních orgánů a útvarů Policie ČR a při řešení krizových situací upřesnění odpovědnosti za jednotlivá krizových opatření a způsob jejich realizace.

V návaznosti na krizový zákon, nařízení vlády č. 462/2000 Sb. a připravený seznam opatření MV připravilo **rozpracování krizových opatření** v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku zejména u:

- regulace (omezení) vstupu a pobytu cizích státních příslušníků na území České republiky,
- zpřísnění (omezení) pobytu a pohybu po teritoriu,
- nařízení evakuace a zavedení zvláštních režimů pobytu a pohybu,
- omezení používání zbraní, jedů a dalších nebezpečných látek,
- zvýšený dohled nad veřejným pořádkem a ostraha určených objektů,
- posílení pořádkových a dalších sil Policie ČR silami a prostředky Armády ČR,
- zavedení preventivních opatření proti nárůstu terorismu a jiných závažných činů,
- zabezpečení zvýšené ostrahy státní hranice,
- přechod Policie ČR a dalších bezpečnostních složek na zvláštní režim činnosti a její personální a materiální posílení,
- rozšíření kapacit azylových, sběrných a internačních zařízení,
- posílení plynulosti činnosti orgánů činných v trestním řízení a kapacity věznic.

Gestorem za provádění většiny výše uvedených krizových opatření k vnitřní bezpečnosti je MV a zejména Policie ČR. Ve zpracovaném seznamu opatření a katalogových listech jednotlivé útvary MV nebo Policie ČR, které mají plánovaná opatření ve své působnosti, určí způsob realizace daného krizového opatření a podíl dalších orgánů a řešitelů na jeho zabezpečení a provedení.

Příklady z praxe:

V rámci přípravy Krizového plánu MV byly v pilotní verzi navrženy a zpracovány následující katalogové listy:

- **opatření v oblasti zbraní a střeliva,**
- **opatření v oblasti vstupu a pobytu cizinců a k posílení kapacit režimu uprchlických zařízení,**
- **opatření k omezení svobody pohybu a pobytu na vymezeném území omezení práva shromažďovat se ve vymezeném prostoru (zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob),**
- **opatření k povinnému hlášení přechodné změny pobytu osob,**
- **opatření k zajištění zvýšeného dohledu nad určenými objekty.**

Konkrétní činnosti Policie ČR vycházející z analýz krizových a havarijních plánů

Plán konkrétních činností je rozpracován v **operačních plánech policie**, které vycházejí z typových plánů, krizového plánu MV a krizových (havarijních) plánů kraje. V rámci zpracování havarijního plánu krajů (který je součástí jejich krizového plánu) územní útvary Policie ČR připravují podklady pro **Plán veřejného pořádku a bezpečnosti**. Tento plán obsahuje způsob zabezpečení veřejného pořádku a bezpečnosti a rozdělení odpovědnosti za provedení opatření na ochranu veřejného pořádku a bezpečnosti. Uvedený plán dále vychází ze schválené dokumentace k typové činnosti složek IZS.

Plánování zabezpečení veřejného pořádku a bezpečnosti se obecně řídí zákonem o Policii ČR, úkoly policie stanoví § 2 tohoto zákona. Mezi hlavní úkoly Policie ČR zejména patří chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu

Zabezpečení činností vyplývající z analýzy rizik

Policie ČR je jednou ze složek IZS a plní úkoly ve vztahu k zajištění veřejného pořádku a regulace dopravy při živelních pohromách, provozních haváriích nebo jiném nebezpečí a šetření silničních, železničních a leteckých nehod, které ohrožují životy a zdraví osob nebo jejich majetek. Má své zastoupení v bezpečnostních radách obcí s rozšířenou působností a v bezpečnostních radách krajů. Své síly a prostředky policie koordinuje dle konkrétního vývoje mimořádné situace.

Policie jako jedna ze složek IZS plní celou škálu úkolů v závislosti na konkrétní mimořádné situaci a jejím následném vývoji. Níže jsou prezentovány některé příklady mimořádných událostí a reakcí na ně.

Živelní pohromy

V případě živelních pohrom (povodně, vichřice, sesuvy půdy, kalamitní výskyt sněhových srážek, apod.) Policie ČR:

- zajišťuje pomoc při evakuaci obyvatel z postižených lokalit podle plánu evakuace a rozhodnutí krizového štábu hejtmana nebo obce,
- podílí se na zajištění ochrany majetku evakuovaných osob,

- zajišťuje uzavření prostoru pro činnost záchranných složek v rámci IZS,
- zajišťuje odklon dopravy od postiženého místa, stanoví objízdné trasy a dbá na plynulý průjezd vozidel záchranných sborů a ostatních složek IZS.

Technologické a provozní havárie (včetně jaderných)

V případě technologických a provozních havárií (výbuchy, úniky toxických nebo radioaktivních látek, rozsáhlé havárie, letecké, železniční a dopravní nehody), kdy dochází k znečištění životního prostředí, kontaminaci půdy, narušení statiky budov a jiných objektů, ohrožení zdraví a života lidí apod., Policie ČR:

- zajišťuje odklon dopravy z postižených lokalit, vymezuje objízdné trasy,
- podílí se na uzavření prostoru k zamezení průniku nepovolaných osob,
- vytváří podmínky pro vlastní činnost související s prošetřováním příčiny a odpovědnosti za vznik havárie v součinnosti s příslušnými orgány a zástupci provozovatele nebo držitele povolení (původce havárie),
- v případě úniku toxických látek se spolupodílí na varování obyvatelstva ve směru jejich šíření,
- zabezpečuje, aby v případě evakuace nedošlo k drancování a vykrádání objektů, jakož i soukromého majetku evakuovaných osob.

Závažné silniční, železniční a letecké nehody

V případě závažných silničních, železničních a leteckých nehod, kdy dochází k závažnému narušení bezpečnosti a plynulosti silničního provozu a je nutno organizovat zejména příjezd záchranných vozidel a odvoz zraněných osob, Policie ČR:

- zajišťuje odklon dopravy z postižených lokalit, vymezuje objízdné trasy,
- podílí se na uzavření prostoru k zamezení průniku nepovolaných osob,
- vytváří podmínky pro vlastní činnost související s prošetřováním příčiny a odpovědnosti za vznik nehody,
- zajišťuje u závažných silničních dopravních nehod po odvozu zraněných osob co nejrychlejší zprůjezdnění místa nehody zejména pro vozidla hromadné přepravy osob, odstranění vozidel zúčastněných na havárii, odklizení jejich zbytků a jiných předmětů z vozovek, provádí řízení provozu v místě nehody,
- provádí šetření k objasnění příčin a následků nehody.

Rozsáhlé požáry a inverzní stavy

V případě větších požárů a znečištění ovzduší, jakož i větších inverzních stavů, které ohrožují životní prostředí a obyvatelstvo, Policie ČR:

- zajišťuje uzavírání daného prostoru,
- koordinuje a zajišťuje plynulý příjezd záchranných sil, zajišťuje odklon dopravy, stanoví objízdné trasy nebo podle okolností koordinuje průjezdnost místem, kde k mimořádné situaci došlo,
- podílí se na evakuaci obyvatelstva a následně na zajištění veřejného pořádku a ochrany majetku evakuovaných osob a institucí.

Epidemie a epizootie

Při epidemiích a epizootiích Policie ČR:

- zajišťuje v souladu s potřebami krizového štábu nebo nákazové komise dodržování hygienických opatření, zejména na komunikacích z místa a do místa nákazy,
- stanovuje objízdné trasy napadených lokalit,
- podílí se na uzavření prostoru nákazy,
- dále se společně s HZS podílí na informování obyvatelstva,

- zajišťuje plynulé přesuny záchranných sil a prostředků do místa nákazy, jakož i plynulost přepravy uhynulých zvířat do míst jejich likvidace.

Migrace

Při zesíleném tlaku cizinců na státní hranice ČR s cílem vstoupit na toto území Policie ČR:

- zintenzivňuje činnost proti narušení veřejného pořádku a zvýšené kriminalitě,
- zajišťuje personální posílení útvarů zajišťujících ochranu státních hranic a posílení ostrahy a ochrany azylových zařízení MV,
- provádí intenzivní spolupráci s ostatními státy, jichž se emigrační vlna dotýká,

Závažné ohrožení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Při závažném ohrožení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku je úkolem Policie ČR:

- provádění souboru bezpečnostních opatření vycházejících z typových plánů MV a přehledu krizových opatření rozpracovaných do katalogových listů v rámci řešení např. rozsáhlých protispolečenských vystoupení spojených s fyzickým napadáním obyvatel, rabováním a ničením majetku státu a osob, terorismem, rozsáhlou kriminalitou apod.,
- řešení rozsáhlé vzpoury vězňů, která přeroste za teritorium (za hranice) věznice (realizační dohoda o spolupráci a vzájemné pomoci mezi okresním ředitelstvím Policie ČR a Vězeňskou službou ČR),
- další rizika, která si Policie ČR na základě místních podmínek do plánu stanoví.

Dále plní Policie ČR tyto úkoly:

Při mimořádných událostech, vyjma přírodních katastrof se Policie ČR podílí na **objasnění příčin vzniku mimořádné události** a využívá plně svých oprávnění; při tomto úkolu spolupracuje s jednotlivými složkami IZS, dále s orgány státní správy a postupuje při šetření v souladu s trestním řádem. Mezi další činnosti policistů patří např.:

- regulace vjezdu vozidel a vstupu osob, pohybu vozidel a osob v uzavřené oblasti,
- provádění kontrol osob vystupujících z uzavřené oblasti (např. na nástražné výbušné systémy),
- poskytování nezbytných informací o mimořádné události a o přijatých opatřeních obyvatelstvu,
- zabezpečení speciálních činností (psovodi, pyrotechnici, potápěči atd.),
- vytváření velitelského stanoviště, štábu velitele opatření, pevných a pohyblivých hlídek, eskortních skupin, „filtračních“ stanovišť aj.,
- zabezpečení veřejného pořádku a bezpečnosti (např. při evakuaci, v místech výdeje humanitární pomoci, při mimořádných veterinárních opatřeních apod.),
- monitorování situace v oblasti zajištění veřejného pořádku a v oblasti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.

Dále Policie ČR provádí odbornou činnost, jako např.:

- zjištění odpovědnosti za vznik mimořádné události a zajištění pachatelů,
- zjištění totožnosti svědků a poškozených,
- identifikace mrtvých a zraněných osob, vyhlášení pátrání,
- dokumentace místa mimořádné události,

- zajišťování stop,
- provádění expertíz (mechanoskopická, trasologická, defektoskopická, pyrotechnická, genetická, daktyloskopická, biologická, chemická ad.);

V případech nasazení letecké záchranné služby Policie ČR zajišťuje:

- dle podmínek prostor pro hladké a bezpečné přistání,
- zároveň i asistenci při plynulém přesunu záchranných vozidel k letadlům a od nich do zdravotnických zařízení.

Nasazení speciálních jednotek

Zásahová jednotka Policie ČR - krajského ředitelství k provádění speciálních prací:
o nasazení rozhoduje ředitel krajského ředitelství.

Pořádková jednotka Policie ČR - krajského ředitelství :
o nasazení rozhoduje ředitel krajského ředitelství

Shrnutí:

Dílčí činnosti pro řešení krizových situací (krizová opatření) se zpracovávají formou katalogových listů a jsou uvedena v seznamu (katalogu) krizových opatření. Bezpečnostní složky plánují a provádějí specifická opatření pro řešení vnitřní bezpečnosti a dalších druhů ohrožení.

Kontrolní otázky:

- ***Co je obsahem Seznamu opatření pro Národní systém reakce na krize?***
- ***Jaká je úloha katalogových listů?***
- ***Jaké druhy krizových opatření může podle krizové legislativy provádět Policie ČR?***
- ***Charakterizujte základní činnosti Policie ČR při živelních pohromách, haváriích, závažných dopravních nehodách, rozsáhlých požárech a epidemiích.***
- ***Charakterizujte základní činnosti Policie ČR při migraci a ohrožení zákonnosti velkého rozsahu.***

4. SYSTÉM PERSONÁLNÍHO A LOGISTICKÉHO ZABEZPEČENÍ ČINNOSTI MV A POLICIE ČR ZA MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ A KRIZOVÝCH STAVŮ

Personální zabezpečení - posilování Policie ČR Armádou ČR, bezpečnostními složkami a dalšími subjekty při zajišťování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Klíčová slova:

system personálního posilování Policie ČR – Scénáře vývoje krizových situací (usnesení vlády č. 846/2004) – posilování Policie ČR Vězeňskou službou ČR – spolupráce s obecní policií

Posilování Policie ČR.

Pokud síly a prostředky policie nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, může vláda České republiky povolat k plnění úkolů policie vojáky v činné službě a příslušníky Vězeňské služby České republiky nebo Celní správy České republiky. Vojáky a příslušníky lze povolat na nezbytnou dobu. Vojáci a příslušníci pak mají při plnění úkolů policie oprávnění a povinnosti policisty.

Systém posilování Policie ČR armádou podrobně rozpracovává Koncepce přepracovaná na změněný zdrojový rámec. A lze rozdělit do následujících etap (fází):

- posilování plánovanými a předem připravovanými počty 1000 vojáků Armády ČR i mimo období krizové situace,
- další posílení mimo dobu krizové situace nad plánovaný počet 1000 vojáků v návaznosti na rozhodnutí vlády,
- posilování po vyhlášení některého z krizových stavů v návaznosti na zvýšenou pohotovost Armády a možnost využití vojenských záloh,
- podle vývoje situace průběžné navyšování posil od Armády ČR v rámci její mobilizace a doplnění na plánované počty (zpracované scénáře předpokládají, že do 6 měsíců po vyhlášení stavu ohrožení státu by armáda mohla poskytnout ve prospěch Policie ČR a IZS až 10 260 vojáků, včetně dohodnuté techniky),

Využití nasazení součástí ozbrojených sil, příslušníků Vězeňské služby a Celní správy ve prospěch Policie ČR nebo IZS umožňují následující dokumenty:

A. legislativa

O povolání vojáků Armády ČR k plnění úkolů Policie ČR při zajišťování pořádku a bezpečnosti může být rozhodnuto v souladu s ustanoveními **§ 22 zákona o Policii ČR** a § 14 odst. 1 písmeno b) a odst. 3 **zákonu č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách**, ve znění pozdějších předpisů. O povolání vojáků k záchranným pracím může být rozhodnuto v souladu s ustanoveními § 14 odst. 1 písmeno c) a odst. 3 zákona o ozbrojených silách a § 4 odst. 2 zákona o IZS.

B. ostatní materiály

Bezpečnostní strategie České republiky schválené usnesením vlády ze dne 10. prosince 2003 č. 1254.

V části V. Strategie prosazování bezpečnostních zájmů České republiky v bodě 2. obranná politika čl. 57 na str. 13 je uvedeno: „V souladu s právním řádem ČR budou ozbrojené síly rovněž připravovány k poskytování účinné pomoci Policii ČR a ostatním prvkům bezpečnostního systému při nevojenském ohrožení“.

Koncepce přepracovaná na změněný zdrojový rámec, (dále jen „přepracovaná Koncepce“) jejíž znění schválila vláda ČR dne 12. listopadu 2003 svým usnesením č. 1154. V úvodu je v části Základní úkoly ozbrojených sil mimo jiné uvedeno: „Zabezpečit splnění úkolů při nevojenských ohroženích ČR a úkolů vyplývajících z platných zákonů ČR“.

V části Nevojenské hrozby a politicko-vojenské ambice k jejich eliminaci je uvedeno: „Politicko-vojenskou ambicí ČR v novém zdrojovém rámci bude zachovat v závislosti na souběžně plněných úkolech v operacích společné obrany nebo mírových a humanitárních operacích v zahraničí a při splnění zákony stanovených podmínek schopnost nasadit v míru ve prospěch Policie ČR do 1000 vojáků na dobu do 3 měsíců a v rámci IZS do 1200 vojáků na dobu do 1 měsíce s tím, že v závislosti na závažnosti ohrožení nebo po vyhlášení krizového stavu či při mobilizaci ozbrojených sil **mohou být s ohledem na souběžně plněné úkoly tyto počty odpovídajícím způsobem upraveny.**“ „nevím nemám k dispozici

Možné scénáře vývoje krizových situací vyžadujících nasazení součástí ozbrojených sil České republiky ve prospěch Policie České republiky nebo integrovaného záchranného systému, byly schváleny usnesením vlády č. 846, ze dne 8. září 2004.

Tento dokument se věnuje kalkulaci požadavků na nasazení posil od Armády ČR. Za tímto účelem bylo vypracováno šest scénářů krizových situací, za nichž bude resort vnitra vyžadovat nasazení ozbrojených sil ČR. Pro potřeby Policie ČR a IZS tak může být postupně (do půl roku) vyčleněno až 10 260 vojáků.

Scénáře posilování Policie ČR a IZS silami a prostředky Armády ČR byly vypracovány pro tyto typy krizových situací:

- Narušování zákonnosti velkého rozsahu (terorismus, velká kriminalita, ohrožení demokratických základů státu);
- Migrační vlna velkého rozsahu;
- Povodně velkého rozsahu;
- Průmyslová havárie velkého rozsahu s rozsáhlým chemickým, biologickým nebo radiačním ohrožením;
- Rozsáhlé lesní požáry;
- Rozsáhlá epidemie osob a epizootie zvířat (pandemie, epizootie).

Příklady z praxe:

Spolupráce Policie ČR s Armádou ČR probíhala již před přijetím usnesení vlády o možných scénářích krizových situací vyžadujících nasazení součástí ozbrojených sil České republiky ve prospěch Policie České republiky nebo integrovaného záchranného systému. Příkladem může být zajištění nerušeného průběhu zasedání Světové banky a Mezinárodního měnového fondu v Praze v roce 2000 (k plnění úkolů pořádkové služby Policie ČR mohlo

být použito až 1600 vojáků v činné službě), posílení Policie ČR při zajištění státních hranic a posílení ochranné služby policie po 11. září 2001 atd.

Spolupráce Policie ČR s obecní policií

Obecní policie je dle zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii (dále jen „zákon o obecní policii“), orgánem obce, který zřizuje a zrušuje obecní zastupitelstvo obecně závaznou vyhláškou. Obecní policii řídí starosta, pokud obecní zastupitelstvo nepověří řízením obecní policie jiného člena obecního zastupitelstva.

Obecní policie zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce a plní další úkoly, pokud tak stanoví zákon o obecní policii nebo zvláštní zákon. Při plnění svých úkolů spolupracuje obecní policie s Policií ČR.

Úkoly obecní policie podle zákona o obecní policii plní v obcích, které jsou městy nebo statutárními městy, a v hlavním městě Praze městská policie. Obecní policie může na základě veřejnoprávní smlouvy vykonávat úkoly podle tohoto nebo zvláštního zákona i na území jiné obce nebo obcí, které jsou smluvními stranami této smlouvy.

Obecní policie při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku a plnění dalších úkolů podle zákona o obecní policii nebo podle jiného zákona zejména:

- přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku,
- dohlíží nad dodržováním pravidel občanského soužití,
- přispívá v rozsahu stanoveném zákonem o obecní policii nebo jiným zákonem k bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích,
- odhaluje přestupky a jiné správní delikty,
- upozorňuje fyzické a právnické osoby na porušování obecně závazných právních předpisů a činí opatření k nápravě.

Ani v případě mimořádné události nebo krizové situace nelze dle platné legislativy automaticky rozšířit působnost obecní policie mimo území obce, v níž byla zřízena. Toto lze učinit pouze na základě veřejnoprávní smlouvy, kdy obecní policie může vykonávat úkoly i na území jiné obce nebo obcí, které jsou smluvními stranami této smlouvy.

Policie ČR plní úkoly při ochraně veřejného pořádku ve spolupráci s orgány obcí a obecní policií. Spolupráci uskutečňují:

- městská, obvodní, místní oddělení Policie ČR s orgány obcí a obecní policií v obcích, popř. též s orgány městských obvodů a městských částí ve statutárních městech, které jsou v jejich územních obvodech,

Za účelem stanovení spolupráce mohou uzavírat určené útvary policie s obcemi **koordinační dohody** viz výše kapitola Postavení Policie ČR v rámci MV a postavení Policie ČR ve vztahu k orgánům veřejné správy.

Shrnutí:

Souhrn vazeb a uzavřených dohod Policie ČR s řadou prvků bezpečnostního systému ČR k zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku a ke spolupráci těchto subjektů s Policií ČR tvoří neoficiální integrovaný bezpečnostní systém, který je v obsahu své činnosti obdobou oficiálního

integrovaného záchranného systému (který nepůsobí v oblasti zajišťování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku).

Kontrolní otázky:

- ***Jakým způsobem je legislativně upravena možnost posilování Policie ČR Armádou ČR?***
- ***Jaký je rozsah posilování Policie ČR ze strany Armády ČR podle jednotlivých etap?***
- ***Která ohrožení řeší přijaté scénáře, na jejichž základě Armáda ČR posiluje Policii ČR?***
- ***Jak spolupracuje Policie ČR s obecní policií?***

Logistika – systém hospodářských opatření pro krizové stavy a materiálně technické zabezpečení

Klíčová slova:

hospodářská opatření pro krizové stavy – systém nouzového hospodářství – nezbytné dodávky – systém hospodářské mobilizace – státní hmotné rezervy – regulační opatření

Hospodářská opatření pro krizové stavy (dále jen „HOPKS“) představují poměrně samostatnou část krizového řízení, jejíž právní opora je položena především v zákoně o HOPKS, krizovém zákoně, v zákoně o zajišťování obrany ČR, zákoně č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv a ve vyhlášce Správy státních hmotných rezerv č.498/2000 Sb., o plánování a provádění HOPKS.

HOPKS jsou přijímána po vyhlášení krizových stavů a jsou určena:

- k uspokojení základních potřeb fyzických osob na území České republiky umožňující přežití krizových stavů bez těžké újmy na zdraví (dále jen "základní životní potřeba"),
- pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, hasičských záchranných sborů a havarijních služeb,
- pro podporu výkonu státní správy.

Hlavní částí systému HOPKS tvoří systém nouzového hospodářství, systém hospodářské mobilizace, státní hmotné rezervy, výstavba a údržba infrastruktury, regulační opatření.

Systém nouzového hospodářství jako klíčový systém lze použít při vzniku kteréhokoliv krizového stavu. Jeho účelem je zabezpečit nezbytné dodávky pro uspokojení základních životních potřeb, podporu činnosti hasičských záchranných sborů a havarijních služeb a podporu výkonu státní správy takovým způsobem, který bude obvyklý pro období mimo krizové stavy. V praxi to znamená potřebu identifikovat činnosti, které během krizových stavů budou vyžadovat mimořádný přísun konkrétní dodávky a nalézt dodavatele, který zásobování zabezpečí. Tyto nezbytné dodávky jsou zapracovány do plánu nezbytných dodávek, který zpracovávají ústřední správní úřady a krajské úřady. Plán nezbytných dodávek kromě seznamu nezbytných dodávek obsahuje rovněž přehled jejich dostupných dodavatelů podnikajících v příslušných správních obvodech. Pokud určitou komoditu není z různých příčin příslušný ústřední úřad schopen zajistit, je možno pořídit tuto surovinu nebo výrobek z prostředků státu a udržovat ji jako tzv. pohotovostní zásobu, které vytváří a udržuje Správa státních hmotných rezerv.

Systém hospodářské mobilizace představuje soubor organizačních, materiálních, personálních a dalších opatření, kterými ústřední správní úřad zabezpečuje mobilizační dodávku určenou pro potřeby ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů v době vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu.

Státní hmotné rezervy se člení na hmotné rezervy, mobilizační rezervy, pohotovostní zásoby, zásoby pro humanitární pomoc a zahraniční humanitární pomoc. Tyto rezervy jsou vytvářeny Správou státních hmotných rezerv a jsou majetkem státu. Největší část státních hmotných rezerv (90 %) tvoří hmotné rezervy, které se

skládají ze zásob ropy a ropných produktů, potravin, kovů a ostatních strategických materiálů.

Infrastrukturou k přípravě a přijetí HOPKS se rozumí široké spektrum movitého a nemovitého majetku sloužícího zejména k zajištění péče o státní hmotné rezervy.

Regulační opatření jsou vyhlášována pouze na nezbytně nutnou dobu a to ve specifických případech v průběhu vyhlášeného krizového stavu, kdy běžné ekonomické nástroje nejsou schopny zajistit nezbytné dodávky z důvodu nárůstu krizové situace. Jejich účelem je omezit spotřebu a nadměrné čerpání zdrojů nedostatkových surovin, výrobků a energií. Regulační opatření mohou být vyhlášena pouze v průběhu trvání krizového stavu, případně může být jejich platnost prodloužena po dobu krizového stavu, jehož vyhlášení bezprostředně navazuje na předchozí. Regulační opatření může vyhlásit krajský hejtman, starosta obce s rozšířenou působností či určené obce (jen při stavu nebezpečí), vláda (po vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu), případně guvernér České národní banky (po vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu).

HOPKS v rámci MV

Koordinací činností v rámci tohoto systému jsou u MV pověřena tzv. pracoviště krizového řízení podle § 9 odst. 1 písm. a) krizového zákona (konkrétně pracoviště krizového řízení ministerstva, pracoviště krizového řízení generálního ředitelství HZS ČR, pracoviště krizového řízení Policejního prezidia ČR). Jejich úkolem v této oblasti je především:

- zpracování koncepce HOPKS, nařízení MV k HOPKS a jejich aktualizace,
- zpracování plánu nezbytných dodávek a plánu hospodářské mobilizace a koordinace zpracování souvisejících podkladů,
- analýza důležitosti, nepostradatelnosti a priorit nezajištěných nezbytných dodávek včetně prognózy dopadu nezajištění dodávky na krizovou situaci,
- předávání požadavků do Plánu hmotného doplnění a Plánu obměn a záměn pohotovostních zásob a mobilizačních rezerv,
- kontrola přípravy HOPKS u právnických osob a podnikajících fyzických osob zapojených do systému nouzového hospodářství nebo do systému hospodářské mobilizace a zajišťujících dodávky pro resort vnitra, zejména pro HZS ČR, ve spolupráci s generálním ředitelstvím HZS ČR a pro Policii ČR ve spolupráci s Policejním prezidiem ČR,
- poskytování vymezeného rozsahu informací osobám zapojeným do systému nouzového hospodářství.

Plán materiálně technického zabezpečení MV

Materiálně technické zabezpečení MV vychází z činností stanovených plánem akceschopnosti a operačními plány útvarů ministerstva, Policejního prezidia České republiky, útvarů policie s působností na celém území České republiky a s územně vymezenou působností, organizačních složek státu a státních příspěvkových organizací zřízených ministerstvem k plnění úkolů v oboru jeho působnosti tak, jak je jejich činnost, působnost a gesce stanovena interními resortními předpisy.

Činnosti všech složek a jejich příprava na období vyhlášení krizových stavů jsou upraveny nařízením MV č. 13 ze dne 1. března 2004 k zajištění plnění úkolů za stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu a připravenosti na jejich řešení. Na jeho základě budou jednotlivé složky plnit své činnosti v dosavadním rozsahu. Případné navýšení nebo snížení zabezpečovaných činností a služeb vychází z jejich schválených a příslušným pracovištěm krizového řízení odsouhlasených operačních plánů.

Príslušná opatrení plánují a zabezpečují věcní gestori v rámci útvarů hospodářských (ekonomických) zabezpečení MV a Policie ČR.

Dodávky pro Policii ČR

Pro zabezpečení úkolů z operačních plánů Policie ČR na všech stupních je nutné na základě přehledů sil a prostředků zabezpečit materiální potřeby, jejichž objemy je nutné řešit v návaznosti na skladové zásoby Policie ČR v systému HOPKS formou nezbytných dodávek (pro zabezpečení podpory výkonu státní správy) a v systému hospodářské mobilizace. Přehled položek je uveden v příslušné dokumentaci krizových plánů a krizové plánovací dokumentace útvarů (např. u Policie ČR v „Plánu hospodářské mobilizace“).

Nedílnou součástí krizového plánu MV ČR a krajů tvoří v oblasti HOPKS plán nezbytných dodávek a jen u MV plán hospodářské mobilizace. Tyto dokumenty vycházejí z požadavků uplatněných útvary MV, Policií ČR, krajskými úřady a jinými správními úřady k:

- zabezpečení plánovaných krizových opatření,
- zajištění výkonu státní správy po vyhlášení krizových stavů,
- podpoře činnosti hasičských záchranných sborů a Policie ČR,
- uspokojení požadavků krajských úřadů a jiných správních úřadů, které nejsou zabezpečeny v rámci jejich území či v okruhu jejich působnosti nebo významem přesahují území kraje a jsou postoupeny MV jako gesčně příslušnému ústřednímu správnímu úřadu.

Požadované nezbytné dodávky jsou uplatněny na základě úkolů stanovených v příslušných krizových a operačních plánech. *Plán nezbytných dodávek* zpracovaný pro logistické zabezpečení krizových opatření policie je v návaznosti na právní předpisy, interní akty řízení a metodické pokyny zabezpečován podle charakteru realizovaných činností a vazeb na jednotlivé krizové plány (MV, ÚSÚ, krajů) cestou útvarů ekonomického zabezpečení Policie ČR a MV.

Příklady hospodářských opatření u vybraných oblastí materiálně technického zabezpečení

Dodávky energií

V návaznosti na příslušné typové plány Ministerstva průmyslu a obchodu ČR a navazující krizovou plánovací dokumentaci orgánů krizového řízení a dodavatelských organizací (podniků) budou pro MV a Policii ČR přednostně zajišťovány dodávky elektrické energie, dodávky tepla, dodávky vody a dodávky zemního plynu.

Dodávky na všechna pracoviště jsou zabezpečovány v souladu se zákony: č. 458/2000 Sb. o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon) a č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích).

Dodávky stravy

V rámci plánu nezbytných dodávek ve vazbě na krizové plány ÚSÚ a krajů budou vybráni dodavatelé stravy, provozovatelé jídelen a prodejen stravy připravovat a zabezpečovat dodávky v místech plánované dislokace útvarů MV. Pro období krizových stavů budou stávající smlouvy doplněny o dodávky stravy ve večerních, případně nočních hodinách a v mimopracovní době a době pracovního klidu.

Stravování v prvním přechodném období je zabezpečeno zásobami konzervované stravy, která se v pravidelném období obměňuje. Pro zabezpečení stravy v místech přechodné dislokace (náhradní, chráněné nebo záložní pracoviště) a na další přechodné období, tj. dobu než bude v těchto místech zahájen pravidelný výdej stravy pro určený počet zaměstnanců, se uzavírají dodavatelské smlouvy. Pro zabezpečení stravy na záložních pracovištích je uvažováno využít dodávek chlazené stravy.

Dodávky pohonných hmot

Dodávky pohonných hmot pro útvary MV, Policie ČR a HZS jsou řešeny stejným způsobem jako v období mimo krizové stavy. To znamená čerpáním pohonných hmot v síti státních i soukromých čerpacích stanic a z čerpacích stanic umístěných v areálech MV.

V období stavu ropné nouze, případně i v době vyhlášení krizových stavů, je ve spolupráci se Správou státních hmotných rezerv připravena distribuce „krizových“ karet pro čerpání pohonných hmot v určené síti čerpacích stanic, které budou zásobovány ze zásob Správy státních hmotných rezerv. Po dohodě se Správou státních hmotných rezerv jsou do systému zahrnuty i čerpací stanice umístěné v areálech MV.

Zajištění topných olejů

V období mimo krizové stavy je v objektech udržována zásoba topného oleje a pohonných hmot pro provoz záložních zdrojů elektrické energie v minimálním objemu 20% objemu zásobních nádrží. Pro doplnění zásob v období zpohotovnění záložních pracovišť je připravena smlouva s dodavatelem na doplnění zásob na 100% kapacity nádrží.

Shrnutí:

Systém HOPKS je nástrojem pro materiální zabezpečení (včetně služeb) plánovaných krizových opatření. Policie ČR vedle standardních nástrojů (nezbytné dodávky, státní hmotné rezervy) může jako ozbrojená složka využívat i systém hospodářské mobilizace.

Kontrolní otázky:

- ***Které jsou hlavní nástroje systému hospodářských opatření pro krizové stavy?***
- ***Kdo a kdy může využívat systému hospodářské mobilizace?***
- ***Jaké jsou základní druhy regulačních opatření?***
- ***Kdo odpovídá za přípravu a realizaci hospodářských opatření pro krizové stavy u MV a Policie ČR?***

Logistika – finanční zabezpečení

Klíčová slova:

system finančního zabezpečení orgánů krizového řízení – rozpočtová pravidla – rozpočtová skladba

Finanční zabezpečení resortu MV a Police ČR za krizových stavů je připravováno a zabezpečováno v návaznosti na možné změny systému rozpočtování a přidělování finančních prostředků státu a opatření uvedených v typovém plánu Ministerstva financí ČR „Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu“.

Systém finančního zabezpečení orgánů krizového řízení je zabezpečován **ekonomickými útvary MV** podle § 25 krizového zákona. Podrobnosti k organizaci a odpovědnosti za tuto oblast upravuje obecně organizační řád MV, nařízení MV č. 73/2001 Sb., o řízení, organizaci a výkonu ekonomické činnosti a konkrétně pro oblast finančního zabezpečení za krizových stavů čl. 9 nařízení MV č. 13/2004. Pro plánování a užívání finančních prostředků určené pro přípravu státu na krizové stavy platí zásada odděleného plánování od běžných finančních prostředků.

Dle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a prováděcí vyhlášky Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, se finanční prostředky na krizové stavy odděleně plánují podle odvětvového třídění rozpočtové skladby v rozpočtové skupině „Bezpečnost státu a právní ochrana“, v oddílech 51 – „obrana“ a 52 – „Civilní připravenost na krizové stavy“. Odvětvové třídění v rámci oddílu 52 stanoví pododdíly: ochrana obyvatelstva, hospodářská opatření pro krizové stavy, státní správa v oblasti hospodářských opatření, krizové řízení, výzkum a vývoj v oblasti civilní připravenosti pro krizové stavy a ostatní záležitosti civilní připravenosti na krizové stavy.

Podle uvedených předpisů se finanční prostředky potřebné k zajištění přípravy správních úřadů a dalších subjektů zejména plánují a vyčleňují v návrhu rozpočtu kapitol těchto úřadů na příslušný rok. U MV pak odbor bezpečnostní politiky MV a generální ředitelství HZS ČR na základě podkladů od útvarů navrhuje do rozpočtu kapitoly MV na příslušný rok v rámci oddílu 52 vyčlenění objemu finančních prostředků potřebných k zajištění přípravy na krizové situace (vedených jako specifický dílčí ukazatel kapitoly) a objem finančních prostředků pro zajištění opatření k obraně státu.

Finanční prostředky na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků se zabezpečují v rámci účelové rezervy z rozpočtové kapitoly Všeobecné pokladní správy. Náměstek MV pro vnitřní bezpečnost a generální ředitel HZS ČR ve spolupráci s příslušnými útvary navrhuje prostřednictvím náměstka ministra vnitra pro ekonomické zabezpečení Ministerstvu financí ČR účelovou rezervu finančních prostředků na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků v kapitole Všeobecná pokladní správa na příslušný rozpočtový rok.

Při realizaci mimořádných opatření státu, prostřednictvím zákona o nouzovém státním rozpočtu a návrhu nouzového rozpočtu kapitoly na zbytek roku po

vyhlášení stavu ohrožení státu, přijímá MV ve spolupráci s Ministerstvem financí ČR opatření pro zajištění finančních prostředků pro potřeby resortu MV. Ekonomický odbor MV zajišťuje zvláštní formu platebního styku pro stav ohrožení státu a válečný stav v souladu s interním aktem řízení.

Náměstek pro ekonomické zabezpečení MV prostřednictvím ekonomického odboru MV zabezpečuje spolupráci s Českou národní bankou při tvorbě krizového plánu. Odborné útvary MV pro krizového řízení a ekonomické zabezpečení pak koordinují rozpracování vybraných částí krizového plánu České národní banky do krizového plánu MV.

Shrnutí:

Finanční zabezpečení systému krizového řízení vychází z obecných rozpočtových pravidel a specificky je upraveno v krizové legislativě. Odlišným způsobem je financováno zabezpečení přípravy a zabezpečení řešení krizových situací. Systém obrany státu za válečného stavu předpokládá jiný způsob financování chodu státu.

Kontrolní otázky:

- ***Popište právní rámec finančního zabezpečení systému krizového řízení.***
- ***Jak se zabezpečuje financování přípravy na krizové situace? Uveďte odlišnosti ve financování přípravy a řešení krizové situace.***

Logistika – komunikační a informační zabezpečení

Klíčová slova:

spojení resortu MV za krizových stavů – odborné spojovací útvary – krizové mobilní telefony – plán spojení – utajené vládní spojení - informační systém krizového řízení

Spojení

Organizace a zabezpečení systému spojení resortu MV za krizových stavů je v základní části prováděno stejným způsobem jako při běžné činnosti resortu MV mimo krizové stavy včetně skutečnosti, že za něj odpovídají stejné odborné spojovací útvary MV, Policie ČR a HZS ČR. V časové návaznosti na provádění modernizace záložních objektů bude odbor bezpečnostní politiky určovat technické parametry a rozsah požadavků na jejich spojení.

Specifické údaje ke spojení obsahuje krizový plán MV a plány akceschopnosti odborných útvarů pro spojení a informatiku. Za krizových stavů je předpokládáno využívání *krizových mobilních telefonů*, které mají k dispozici určení pracovníci. Součástí krizového plánu MV je příloha pro zabezpečení spojení mezi složkami a osobami zařazenými do krizového řízení. *Plán spojení* je založen na využití tří kategorií spojení: I. Pevná síť, mobilní telefony, elektronické adresy, II. spojení v radiovém systému Pegas a III. Vládní utajené spojení. Plán spojení vychází zejména z podkladů pro zabezpečení spojení operačních a informačních center MV a útvarů MV, Policie ČR a HZS ČR.

Samostatným prvkem spojení je systém vládního utajeného spojení (v gesci bezpečnostního odboru MV), které umožňuje přenos utajovaných skutečností do stupně "DŮVĚRNÉ" stanoveným účastníkům. Rozšíření systému do stupně "TAJNÉ" je plánováno v roce 2007.

Informační systémy za krizových situací

Vedle běžně provozovaných informačních systémů je postupně zaváděn informační systém krizového řízení, jehož cílem je zkvalitnit krizové plánování a zlepšit podporu řešení krizových situací. BRS projednala na své 5. schůzi dne 15. března 2005 Závěry studie proveditelnosti informačních systémů krizového řízení ČR. Tento materiál je východiskem pro postupné zavádění informačních systémů krizového řízení v ČR.

Shrnutí:

Základem spojení za krizových stavů je běžně užívaný systém spojení. Za zabezpečení přípravy a provozu komunikačních prostředků odpovídají příslušné odborné útvary a poskytovatelé služeb elektronických komunikací. Dosud není v ČR ani u MV zaveden jednotný informační systém pro krizové řízení.

Kontrolní otázky:

- ***Popište systém spojení za krizových stavů a jak je zabezpečován.***
- ***Jaké jsou cíle zavádění informačního systému krizového řízení?***

Logistika – zdravotnické a sociální zabezpečení

Klíčová slova:

soustava resortních zdravotnických zařízení – odbor zdravotnického zabezpečení – resortní hygienická služba – zdravotnický ústav speciálních služeb

Zdravotnické zabezpečení

Na základě § 80 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení MV č. 66/1999, o péči o zdraví příslušníků a zaměstnanců Policie České republiky a zaměstnanců MV, je zabezpečována v resortu vnitra zdravotní péče o příslušníky Policie ČR, HZS ČR a občanské zaměstnance.

Resortní zdravotnictví je tvořeno *soustavou resortních zdravotnických zařízení* (zejména osm zdravotnických ústavů správ krajů se zdravotními obvody v jednotlivých okresech) a *odbohem zdravotnického zabezpečení* MV, který odborně metodicky řídí zdravotnické zabezpečení v resortu MV.

Nedílnou součástí resortního zdravotnictví jsou také orgány ochrany veřejného zdraví - *resortní hygienická služba*. Na základě § 83 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení MV č. 66/1999 o péči o zdraví příslušníků a zaměstnanců Policie ČR a zaměstnanců MV zabezpečují resortní orgány ochrany veřejného zdraví výkon státní správy v oblasti ochrany veřejného zdraví včetně státního zdravotního dozoru v bezpečnostních sborech, s výjimkou Vězeňské služby ČR, v MV a organizačních složkách státu a příspěvkových organizacích zřízených v jeho působnosti včetně jimi užívaných staveb a zařízení.

Resortní zdravotnictví v rámci péče o zdraví příslušníků Policie ČR, HZS ČR a zaměstnanců resortu vnitra zabezpečuje:

- závodní preventivní péči,
- ochranu veřejného zdraví,
- lékařskou posudkovou činnost policistům,
- neodkladnou péči,
- zdravotnické zabezpečení služebních činností,
- zdravotnickou přípravu a zdravotní výchovu policistů.

Za mimořádných událostí a krizových stavů je resortní zdravotnictví připraveno poskytovat zdravotní péči v obdobném rozsahu s ohledem na specifika situace.

Pro zabezpečení připravenosti resortního zdravotnictví na krizová opatření uvedená v typových plánech Ministerstva zdravotnictví ČR a rozpracovaná v krizových plánech územních orgánů krizového řízení (krajů a obcí) koordinují MV a Policie ČR svoji činnost s příslušnými zdravotnickými institucemi a zařízeními v ČR. *Odbor zdravotnického zabezpečení a zdravotnický ústav speciálních služeb* v rámci svých vymezených působností koordinují a metodicky řídí rozpracování a zabezpečení

krizových opatření v oblasti zdravotnické péče o pracovníky MV a příslušníky a zaměstnance Policie ČR a HZS ČR. Subjekty resortní zdravotnické péče rozpracovávají zdravotnická opatření do plánů akceschopnosti na podmínky jednotlivých organizačních celků MV.

V rámci přípravy na řešení krizových situací je mimo jiné nutné mít přehled o kapacitách lůžkových zařízení v ČR. Pro zabezpečení zdravotnické péče pro pracovníky MV, příslušníky a zaměstnance Policie ČR je v krizové plánovací dokumentaci zdravotnického zabezpečení MV a Policie ČR využíván "Přehled lůžkových zdravotnických zařízení v ČR ke dni 1. 7 . 2005", který zveřejnilo Ministerstvo zdravotnictví ČR jako zřizovatel lůžkových zdravotnických zařízení.

Sociální zabezpečení

Pro sociální zabezpečení resortu MV za krizových stavů platí z hlediska systémového přístupu stejné pravidlo využívání běžné sociální péče jako u zdravotnického zabezpečení, doplňované krizovými opatřeními připravenými pro krizové stavy. Jejich plánování a zajišťování koordinují odborné útvary sociálního zabezpečení MV, Policie ČR a HZS ČR.

Shrnutí:

Systém zdravotnického a sociálního zabezpečení vychází z běžné činnosti odborných útvarů zdravotnického a sociálního zabezpečení. Péče o zaměstnance MV a příslušníky a zaměstnance Policie ČR je zajištěna v návaznosti na plánovaná opatření v systému zdravotnického a sociálního zabezpečení ČR.

Kontrolní otázky:

- **Které základní prvky jsou součástí resortního zdravotnictví MV?**

5. PREVENCE KRIZOVÝCH SITUACÍ V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU

Klíčová slova:

prevence kriminality – prevence v oblasti extremismu, organizovaného zločinu a terorismu – preventivní psychologická opatření

Prevence kriminality ve vztahu k prevenci krizových situací v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

K zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku vytváří MV koncepční systémy, jejichž hlavním cílem je zvyšování bezpečnosti občanů a zajišťování ochrany společnosti proti kriminalitě ve všech jejích formách. Ve zprávách o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, které každoročně projednává vláda, Parlament a BRS, jsou stanovovány nejzávažnější problémy vyžadující mimořádnou pozornost.

Již dlouhodobě k těmto prioritám patří závažná hospodářská kriminalita, korupce, terorismus, extremismus, nelegální migrace, kriminalita zločineckých organizací včetně obchodu s lidmi, protiprávní jednání v oblasti omamných a psychotropních látek, padělání, nelegální obchod se zbraněmi, kriminalita mládeže, loupeže, krádeže vloupáním a krádeže aut a věcí z nich a v neposlední řadě porušování pravidel provozu na pozemních komunikacích.

Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek mohou být kriminalitou významně narušeny. Vedle všech zákonných represivních prostředků slouží k účinnému potlačování kriminality také nástroje preventivní politiky. Účinná preventivní opatření ve výše zmíněných oblastech umožní zvládnání většiny situací v mezích standardních postupů zodpovědných orgánů.

Prevence kriminality se zabývá příčinami trestné činnosti i dalších sociálně patologických jevů a nerepresivními prostředky se snaží omezovat příležitosti a motivy k jejímu páčání. Zároveň také působí jako prevence vzniku krizových situací v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, které vždy pramení z páčání kriminality velkého rozsahu.

Oblast prevence kriminality zahrnuje všechny aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty, které se zaměřují na ovlivňování kriminogenních podmínek a na potenciální i faktické pachatele i oběti trestné činnosti. Kromě zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality je cílem preventivních opatření také posilování pocitu bezpečí občanů. Největší účinek zaznamenávají preventivní aktivity u nejrozšířenějších a občany nejvíce zatěžujících typů trestné činnosti, tj. u majetkové a násilné kriminality.

V České republice je prevence kriminality organizována na **třech úrovních**:

- mezíresortní – těžiště je ve vytváření preventivní politiky vlády ve vztahu k tradiční (obecné) kriminalitě – koordinace preventivních činností jednotlivých

resortů zastoupených v Republikovém výboru pro prevenci kriminality a podněcování nových aktivit ,

- resortní – programy prevence kriminality vycházející z věcné působnosti jednotlivých ministerstev, obohacují jejich běžné činnosti o nové prvky a přístupy a ovlivňují tvorbu příslušné legislativy,
- místní – zde jsou zapojeny orgány veřejné správy, policie, nevládní organizace a další instituce působící v obcích, podstatou je optimální rozložení působnosti v oblastech sociální a situační prevence s ohledem na místní situaci, potřeby a možnosti.

Z hlediska vnitřní bezpečnosti je potřeba věnovat pozornost prevenci zvláště v následujících oblastech:

- **extremismus** – prevence je zaměřena na monitorování současného stavu a shromažďování informací k možným extrémistickým iniciativám a projevům. Analyzují se poznatky k občanským sdružením, politickým stranám a politickým hnutím a k jiným organizacím registrovaným u MV, případně u Ministerstva kultury ČR, v souvislosti s jejichž činností došlo k extremistickým projevům nebo jejichž činnost je přímo v rozporu se zákony. Koordinace je rovněž zajišťována v oblasti mezipřesortní a mezinárodní spolupráce.
- **organizovaný zločin** – zločinecké organizace působící v ČR jsou často v přímých vazbách na zahraničí a jejich činnost na území ČR se tedy odvíjí od trendů mezinárodního organizovaného zločinu. Proto jsou v oblasti prevence organizovaného zločinu používány zejména tyto nástroje: snaha o řešení problému již mimo hranice České republiky, systematická kontrola pohybu a podnikání na území ČR, výstavba systému pro sběr a distribuci informací o organizovaném zločinu a výstavba analytického pracoviště věnujícího se této agendě, policejní monitorování aktivit organizovaného zločinu, vazba na „ohrožené části státu“, tj. varování orgánů státní správy, bank, osob atd., využívání a prohlubování mezinárodní spolupráce apod.
- **terorismus** – prevence je vedle přípravy vlastních protiteroristických opatření policie a dalších složek a orgánů zaměřena na zajištění včasného, odborného a koordinovaného informování veřejnosti v případě mimořádné události (včetně teroristického útoku) a zajištění spolupráce orgánů státní správy a samosprávy s médii v takové situaci. Jednotlivé resorty a další ústřední orgány státní správy se, v souladu se svou věcnou působností, věnují přípravě modelů reakce na potenciální teroristické aktivity.

Hlavní odpovědnost za přípravu obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí má především obec, která dle § 15 odst. 4 zákona o IZS a § 21 krizového zákona seznamuje právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi, ochranou obyvatelstva, krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení. Za tímto účelem organizuje školení. K naplnění zákonných povinností ohledně přípravy a výchovy obyvatelstva může obecní úřad využívat poměrně široké palety forem public relations směřovaných k různým cílovým skupinám. Jsou to například přednášky, besedy, informační kanceláře, semináře, regionální rozhlas a televize (pořady zaměřené na vzdělávání přizpůsobené místním podmínkám), regionální tisk (pravidelné či občasné články, abeceda civilní ochrany apod.) či sportovně vzdělávací aktivity (cvičení a soutěžní disciplíny ve spolupráci se složkami IZS).

Prevence ve vztahu k plánování a krizovému řízení u MV

MV spolu s Policií ČR v rámci své běžné a preventivní činnosti i v systému krizového řízení a příprav na plnění úkolů za krizových stavů průběžně dbá o zlepšování své připravenosti na mimořádné události a krizové situace. Současně iniciuje plánování a přijímání preventivních opatření s cílem snížit možnosti vzniku mimořádných událostí a krizových situací. Tento proces byl zahájen v roce 2001 podle dokumentu "Zásady pro zavedení Preventivního bezpečnostního systému v ČR", schváleného usnesením BRS č.145, ze dne 19. prosince 2000 pod č.j. D14/4-53/2000.

Krizovému plánování v resortu MV je věnována samostatná kapitola tohoto textu, proto níže uvádíme pouze dalších aktivit souvisejících s danou tematikou.

MV se v rámci upevňování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku významným způsobem podílelo na zlepšení ochrany průmyslových objektů před možnými nepřátelskými útoky fyzických osob a zajištění pořádku při radiačních haváriích.

Ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvem životního prostředí ČR a Svazem chemického průmyslu MV v rámci novelizace zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií, iniciovalo doplnění § 9a o plánu fyzické ochrany. Toto ustanovení bylo vloženo do zákona o prevenci závažných havárií proto, že v souvislosti se stále aktuální hrozbou terorismu v celosvětovém měřítku je nezbytné vytvořit právní úpravu fyzické ochrany objektů a zařízení, v nichž se nachází nebezpečné chemické látky nebo přípravky. Cílem právní úpravy je zajistit v objektech a zařízeních, které byly podle uvedeného zákona zařazeny do skupiny A nebo B účinnou kontrolu pohybu osob a věcí a zajistit určitou minimální úroveň technického zabezpečení.

Tuto právní úpravu plně převzal i nový zákon o prevenci závažných havárií, který byl přijat pod číslem 59/2006 Sb. a nabyl účinnosti k 1. červnu 2006. Plánu fyzické ochrany jsou věnována ustanovení § 14 a § 15 tohoto zákona. Současně nabyla k 1. červnu 2006 účinnosti prováděcí vyhláška č. 250/2006 Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví rozsah a obsah bezpečnostních opatření fyzické ochrany objektu nebo zařízení zařazených do skupiny A nebo B.

Zákon o prevenci závažných havárií ukládá provozovatelům objektů a zařízení, které byly zařazeny do skupiny A nebo skupiny B, povinnost zpracovat plán fyzické ochrany, jehož součástí jsou bezpečnostní opatření (a to analýza možností neoprávněných činností a provedení případného útoku na objekty nebo zařízení, režimová opatření, fyzická ostraha a technické prostředky). Plán fyzické ochrany a jeho změny zasílá provozovatel objektu nebo zařízení krajskému úřadu a Policii ČR na vědomí. Bohužel jde o povinnost více méně formální – policie ani krajský úřad nemají právo požadovat po provozovateli změny v plánu, ani v opatřeních v něm uvedených.

MV se dále podílelo na zlepšování opatření k jaderné bezpečnosti. Pro řešení možných radiačních havárií jaderných energetických zařízení v ČR - elektráren v Dukovanech a Temelíně - byly zpracovány jejich havarijní plány. V těchto plánech byly rozpracovány i rozsáhlé úkoly pro Policii ČR v oblasti zabezpečování vnitřního pořádku a bezpečnosti.

Pro ověření své připravenosti MV a Policie ČR plánuje a zúčastňuje se řady cvičení, ve kterých prověřuje svůj systém krizového řízení a reálnost plánovaných krizových

opatření. V závěrech z těchto nácviků pak navrhuje konkrétní úkoly s cílem zlepšit stávající systém krizového řízení a přijmout v rámci prevence opatření, která mají nejenom napomoci řešit krizové situace, ale také jim předcházet.

Úloha psychologie v oblasti mimořádných událostí – preventivní psychologická opatření

Psychologové mohou před vznikem mimořádné události přispívat v oblasti prevence negativních dopadů, zajišťovat opatření v průběhu odstraňování následků události a po jejím skončení (ve smyslu předcházení rozvoje posttraumatických potíží obyvatel i členů složek IZS). V některých případech poskytují dlouhodobou léčbu posttraumatické stresové poruchy a jiných obtíží.

Preventivní psychologická opatření spočívají v odborných analýzách dopadů mimořádných událostí (zejména teroristických činů) na obyvatelstvo a odvracení těchto dopadů, dále ve spoluúčasti na přípravě krizových plánů a na přípravě obyvatelstva a specifických profesních skupin (složky IZS, sdělovací prostředky) na zvládání mimořádných událostí a krizových stavů.

Příklady z praxe:

Psychologická služba MV připravuje projekt pro spolupráci s médii, začátkem roku 2006 byla vydána příručka pro novináře při mimořádných událostech, která bude mimo jiné obsahovat instrukce, jak se vhodně chovat k obětem, aby nedocházelo k jejich druhotné traumatizaci ze strany sdělovacích prostředků. Dále se rozvíjí spolupráce psychologů MV s Ministerstvem zahraničních věcí ČR při přípravě pracovníků konzulárního odboru na řešení mimořádných událostí v zahraničí.

Předkrizová psychologická příprava je zaměřena na členy týmů složek IZS před konkrétní akcí a jejich podporu (zvládání extrémního stresu při zásahu, který je čeká).

O vytváření srozumitelných doporučení pro nejširší veřejnost v České republice k chování v případě mimořádných událostí bude pojednáno v následující kapitole jako o součásti spolupráce Policie ČR s veřejností.

Jak už bylo uvedeno v úvodních kapitolách, v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku by mělo dojít k rozsáhlým legislativním změnám. Připravovaný zákon o vnitřní bezpečnosti by mimo jiné měl přinést právní zakotvení určitých preventivních mechanismů. Jedním z nich má být povinnost provozovatelů systémů kritické infrastruktury, aby zajistili jejich bezpečnost (zejména ve smyslu fyzické ochrany). Vnitřní bezpečnost by nadále neměla být vnímána jako oblast, již zajišťuje výhradně státní správa a územní samospráva. Každý z nás by měl nést jistý díl odpovědnosti za bezpečí své osoby a majetku.

Proto je nutné legislativně stanovit, kdo je odpovědný za bezpečnost na jednotlivých úrovních, a vytvořit tak podmínky pro širší zapojení soukromého sektoru do této oblasti. I v České republice pozvolna začíná být věnována pozornost bezpečnosti podniků a provozů ze strany jejich vlastníků a provozovatelů, byť stále převažuje názor, že k tomu je zřízena policie. Lze předpokládat, že tento postoj se nezmění ze dne na den, nicméně u tradičních západoevropských demokratických států vidíme,

že lidé jsou zvyklí starat se o své podniky sami a s veřejnou mocí přitom úzce spolupracovat (nejde tedy o jakousi nedůvěru ve stát, ale o pocit zodpovědnosti za svůj majetek). Inspirací v této oblasti nám může být například Nizozemí.

Shrnutí:

Prevence vzniku krizových situací v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku úzce souvisí s prevencí kriminality. Zvládnutí situace je rovněž ovlivněno předkrizovou psychologickou přípravou.

Kontrolní otázky:

- ***V čem je prevence kriminality významná z hlediska prevence vzniku krizové situace v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku?***
- ***Uveďte prioritní oblasti, kterým je nutno věnovat pozornost z hlediska prevence vzniku krizové situace v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v návaznosti na prevenci kriminality.***

6. SPOLUPRÁCE POLICIE ČR S VEŘEJNOSTÍ A S PODNIKATELSKÝM SEKTOREM

Klíčová slova:

dobrovolnická služba – veřejné strážě – stupně bdělosti – informování veřejnosti – soukromé bezpečnostní služby

Spolupráce Policie ČR s veřejností

Bezpečnostní systém státu je mimo jiné prostředkem k zajištění ochrany demokratických hodnot a zabezpečení lidských a občanských práv. Postavení občana nebo podnikatelů a jejich role v systému je tedy velice důležitá a pro samotnou legitimitu systému nepostradatelná. Fyzické i právnické osoby vstupují do bezpečnostního systému na různých úrovních - striktně individuální, nebo komunitární, může jít o krátkodobou, nebo naopak dlouhodobější, podnikatelskou, dobrovolnickou a jinou činnost prováděnou jak právníckými a podnikajícími fyzickými osobami, nevládními organizacemi, tak i individuálními dobrovolníky.

Pro akceschopnost bezpečnostního systému je podstatná role občana coby aktéra bezpečnosti. Tato může mít obecně dvě základní polohy. V té první je občan povinným aktérem bezpečnosti, tj. vykonává činnost v bezpečnostním systému na základě povinnosti plynoucí ze zákona. Jedná se např. o povinnosti občana vyplývající z branného zákona, krizového zákona, zákona o Policii ČR atd., které se vztahují k řešení mimořádných událostí, krizových situací či válečného stavu.

Dle § 14 a 15 zákona o Policii ČR policie při plnění svých úkolů spolupracuje s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a dalšími orgány veřejné správy, jakož i s právníckými a fyzickými osobami. V rámci spolupráce policie zejména upozorňuje tyto orgány a osoby na skutečnosti, které se dotýkají jejich činnosti a mohou vést k ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, pokud tento zákon nebo jiný právní předpis nestanoví jinak.

Podle § 10 zákona o Policii ČR má v případě ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, jehož odstranění spadá do úkolů policie každý policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době povinnost provést úkon v rámci své pravomoci nebo přijmout jiné opatření, aby ohrožení nebo porušení odstranil. Samozřejmě se může každá osoba na policistu obrátit se žádostí, aby se této své povinnosti zhostil.

Opačně naopak může dle § 18 zákona o Policii ČR policista v rozsahu potřebném pro splnění konkrétního úkolu policie požadovat od orgánů a osob uvedených v § 14 věcnou a osobní pomoc, zejména potřebné podklady a informace včetně osobních údajů. Tyto orgány a osoby jsou povinny požadovanou pomoc poskytnout; nemusí tak učinit, brání-li jim v tom zákonná nebo státem uznaná povinnost mlčenlivosti anebo plnění jiné zákonné povinnosti. Fyzická osoba tak nemusí dále učinit, pokud by poskytnutím pomoci vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osobu blízkou.

Jak už bylo zmíněno výše, na základě zákona o Policii ČR je občan povinen na vyžádání poskytnout policii svoji *součinnost*. Podobně na základě zákona o HZS ČR je příslušník HZS oprávněn požadovat od právníckých a fyzických osob informace

potřebné k plnění základních úkolů HZS, popř. vyzvat každého občana, aby se podrobil omezením vyplývajícím z provedení služebního zásahu, přičemž občan je povinen výzvy uposlechnout.

Koordinační činnost při mimořádných událostech, které svým rozsahem vyžadují poskytnutí humanitární a další pomoci ve větším rozsahu, či které vyžadují spolupráci více ministerstev, zajišťují krizové štáby (např. je aktivován krizový štáb MV, kam ministr vnitra svolává zástupce jiných ministerstev a ústředních orgánů, popřípadě odborníky na dobrovolnou a humanitární pomoc).

Formy humanitární pomoci:

- **záchranná pomoc** - vyslání záchranného týmu (hasičský, kynologický, speleologický), báňská záchranná služba, chemická expertiza atd.,
- **materiální pomoc** - poskytnutí materiálního daru, který je v postižené oblasti potřebný, nebo který je postiženou stranou přímo vyžádán (potraviny, léky, zdravotnický materiál, stany, příkrývky, ubytovací buňky),
- **finanční pomoc** - poskytnutí finančních prostředků formou účelově vázaného převodu českým nebo mezinárodním humanitárním organizacím na operace v postiženém regionu, případně přímo orgánům postižené země,
- **poradenská a technická pomoc** - vyslání specialistů nebo poskytnutí informací směřujících k zamezení ztrát na lidských životech nebo omezení materiálních škod,
- **kombinovaná pomoc**

Nevládní organizace

Jedním z dalších způsobů efektivního využití zdrojů ČR na humanitární a další pomoc je spolupráce s nevládními humanitárními organizacemi. Cílem je trvalá a dlouhodobá spolupráce vlády s vybranými nevládními organizacemi, podložená smluvními vztahy (tzv. akreditacemi na základě kvalifikačních podmínek a dosavadních zkušeností).

Institucionalizovaná spolupráce vlády ČR s nevládními organizacemi na realizaci humanitární pomoci se pozitivně projevuje i na kvalitě spolupráce při koncipování a realizaci bezpečnostní politiky ČR v příslušné tematické oblasti. Zkušené pracovníky nevládních organizací může vláda ČR nabídnout i mezinárodním organizacím, jako například OSN.

Mezi nejaktivnější nevládní organizace patří společnost Člověk v tísni – společnost při České televizi, Český červený kříž, z církevních organizace ADRA a Česká katolická charita. Všechny mají zkušenosti z práce v terénu i z velmi ohrožených oblastí (např. povodně 2002, Čečensko, Kosovo aj.) a díky fungující síti svých partnerů v postižených místech a zemích mohou rychle a efektivně reagovat na mimořádné události a podílet se na řešení problémů způsobem odpovídajícím místním potřebám a podmínkám.

Druhou polohou role občana coby aktéra bezpečnosti, je jeho dobrovolné zapojení do zajišťování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, je upravena dobrovolnická činnost prováděná jak nevládními organizacemi, tak i individuálními dobrovolníky. MV pak na základě tohoto zákona uděluje akreditaci nestátní neziskové organizaci, jejíž právní forma je daná zákonem (občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, církev nebo náboženská společnost nebo církevní právnická osoba církve nebo náboženské společnosti).

Ačkoli není výše uvedeným zákonem přímo upravena dobrovolnická služba na poli vnitřní bezpečnosti, je nutné využít všech dobrovolných aktivit občanů k získávání cenných informací o bezpečnostní situaci. Při realizaci krizových opatření navíc může být informací ze strany veřejnosti využito jako zpětné vazby k hodnocení jejich účinnosti a stanovení dalšího postupu.

Vhodnými formami pro zapojení veřejnosti do bezpečnostního systému ČR může být vytváření dobrovolnických hlídek pro monitorování situace na ohroženém území, zapojení občanů do informačního systému krizového řízení z hlediska sběru dat vhodných pro analýzu účinnosti krizových opatření, výběr spolupracovníků z řad veřejnosti, kteří se budou podílet na provádění některých krizových opatření apod.

Z hlediska dalšího vývoje bezpečnostního systému ČR zůstává nevyřešenou otázkou šíře odpovědnosti, kterou bude chtít stát delegovat v oblasti zajištění bezpečnosti na občana a privátní sektor. V rámci zlepšování bezpečnosti bude nezbytné podrobněji stanovit jasné priority v zajišťování bezpečnosti na místní úrovni a jednoznačně vymezit prostor, který stát v dané oblasti přenechá privátnímu sektoru či samotným občanům.

Další možností zapojení občana do ochrany veřejného pořádku je spolupráce policie s tzv. veřejnými strážemi. S účinností od 1.1.2000 byly zákonem č. 238/1999 Sb. sjednoceny podmínky pro ustanovování veřejných stráží. Tento zákon komplexně upravuje postavení, povinnosti, oprávnění a další záležitosti související s působením veřejných stráží. Ty zná současný český právní řád čtyři: mysliveckou stráž, lesní stráž, stráž přírody a rybářskou stráž. Členem veřejné stráže může být občan ČR starší 21 let splňující zákonem stanovené podmínky (bezúhonnost, zdravotní stav apod.).

Ustanovení do funkce stráže vzniká jmenováním příslušným orgánem a složením předepsané slibu. Zákon č. 238/1999 Sb. rovněž zlepšil pozici veřejných stráží tím, že stanovil, že při výkonu oprávnění a pravomocí podle zvláštních předpisů mají osoby, které byly ustaveny stráží přírody, lesní, mysliveckou nebo rybářskou stráží, postavení veřejného činitele. Oprávnění jednotlivých stráží jsou vymezena v zákonech upravujících problematiku myslivosti, rybářství, lesů a ochrany přírody a krajiny s ohledem na potřeby dané oblasti. Při výkonu služby se stráž prokazuje služebním průkazem. Nemůže-li stráž zajistit splnění svých povinností vlastními prostředky, může požadovat pomoc nebo součinnost orgánů Policie ČR nebo obecní policie.

Policie ČR a vztah k veřejnosti dle Bezpečnostní strategie ČR

Tématu informování veřejnosti za situací nedosahujících úrovně krizových stavů se věnuje i Bezpečnostní strategie ČR, kapitola 5 - Politika v oblasti veřejné informovanosti (body 83 až 86 včetně):

- Vláda si je vědoma potřeby aktivně informovat veřejnost o bezpečnosti a vývoji v bezpečnostním prostředí a o opatřeních, které vláda a další orgány a instituce v této oblasti podnikají za účelem zajištění bezpečnosti občanů a celé ČR. Tato potřeba vychází z přesvědčení, že zvyšování veřejné informovanosti a vzájemné komunikace povede k lepšímu pochopení bezpečnostní problematiky ze strany veřejnosti a ke zlepšení zpětné vazby, ale i k aktivnější účasti občanů při prevenci a řešení dílčích bezpečnostních problémů.
- Prvky zákonodárné, výkonné a soudní moci a územní samosprávy, které mají odpovědnost za zajišťování bezpečnosti ČR, musejí cíleně a systematicky

informovat veřejnost a spolupracovat s ní. Každý občan musí mít dostatek informací k vytvoření vlastního odpovědného postoje.

- Je žádoucí, aby veřejnost byla průběžně informována o názorech a motivacích, které vedou zákonodárné orgány a představitele výkonné moci a samosprávy k opatřením nutným pro zajištění bezpečnosti ČR. To vyžaduje, aby veřejnost byla systematicky a v předstihu informována o hrozbách a rizicích z nich vyplývajících, ale i o přijímaných opatřeních a důsledcích z toho plynoucích.
- V oblasti veřejné informovanosti je nutné, aby orgány státní správy a samosprávy prováděly zejména následující kroky:
 - posilovaly spolupráci se sdělovacími prostředky a prostřednictvím nich předávaly veřejnosti více aktuálních informací z oblasti bezpečnosti,
 - podporovaly tvorbu a provoz portálu veřejné správy jako jednotného místa pro předávání důležitých informací potřebných k zajišťování bezpečnosti státu jak pro veřejnost, tak i jednotlivým prvkům bezpečnostního systému,
 - podporovaly budování komunikační infrastruktury k zajištění přístupu občanů k informacím určeným pro veřejnost,
 - využívaly různých forem komunikace a vytvářely podmínky pro individuální komunikaci s jednotlivými občany, zejména na místní úrovni,
 - zveřejňovaly periodicky hodnocení hrozeb a rizik.

Těmito a dalšími formami informování veřejnosti budou vytvořeny podmínky pro aktivní účast veřejnosti na zajišťování bezpečnosti ČR. Současně povede informovanost veřejnosti k uvědomění si, že pro zajištění bezpečnosti je nutná její spolupráce.

Vytváření srozumitelných doporučení pro nejširší veřejnost v České republice k chování v případě mimořádných událostí je úkolem uloženým v Optimalizaci současného bezpečnostního systému ČR.

S ohledem na to, byly v průběhu roku 2005 za koordinace MV zkoumány možnosti vyhlašování tzv. stupňů bdělosti v ČR. Prvním krokem v této oblasti bude vytvoření manuálu obsahujícího návod na doporučené chování v situacích, které zatím nejsou dostatečně pokryty doporučeními pro veřejnost (teroristický útok, výhrůžka, nález podezřelého zavazadla, masové narušování veřejného pořádku). Tento manuál bude v první fázi distribuován na obecní úřady a útvary Policie ČR a v návaznosti na ohlas odborné veřejnosti bude zvolen další postup při možném zavedení vyhlašování stupňů bdělosti.

Poskytování informací

Důležité informace podle zákona o IZS a krizového zákona se od Policie ČR k veřejnosti dostávají zprostředkovaně, zejména přes obecní úřady. Podle § 45 odst. 1 zákona o Policii ČR si policejní útvary a orgány obce navzájem poskytují informace nezbytné pro plnění úkolů pro zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.

Informování veřejnosti podle krizového zákona:

- HZS kraje seznamuje obce, právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení,

- obecní úřad seznamuje právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení.

Informování veřejnosti podle zákona o IZS:

- obec s rozšířenou působností seznamuje ostatní obce, právnické a fyzické osoby ve svém správním obvodu s charakterem možného ohrožení obyvatel a s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi,
- obecní úřad seznamuje právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva

Policie ČR a MV rovněž poskytují informace na základě žádostí podaných podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Kromě toho je i v resortu MV k informování veřejnosti využíváno sdělovacích prostředků a internetu.

Spolupráce Policie ČR se soukromými bezpečnostními službami

Svoji úlohu v bezpečnostním systému ČR mají i soukromé bezpečnostní služby. Činnost soukromých bezpečnostních služeb, jako předmět podnikání za účelem dosažení zisku, je podle dosud platné právní úpravy koncesovanou živností ve smyslu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Tyto služby jsou uvedeny v příloze č. 3 živnostenského zákona jako koncesované živnosti „Podniky zajišťující ostrahu majetku a osob“, „Služby soukromých detektivů“, resp. „Poskytování technických služeb k ochraně majetku a osob“. Provozování uvedených služeb, v souladu s živnostenským zákonem, povolují živnostenské úřady, které za tím účelem vydávají koncesní listiny. Živnostenské úřady rovněž mají právo kontrolovat, zda vlastní provozování těchto činností je prováděno v souladu s platnými zákony, které oblast tohoto druhu podnikání upravují.

Soukromé bezpečnostní služby, potažmo jejich zaměstnanci nejsou vybaveni zvláštními pravomocemi, jež by byli oprávněni v průběhu výkonu služby využívat. Jde o řadové občany, kteří jsou povinni dodržovat všechny obecně závazné právní předpisy vztahující se na tyto činnosti a v rámci výkonu služby je může kontrolovat Policie ČR či obecní policie. Jediná oprávnění, která mohou pro svoji činnost využívat jsou oprávnění, která má každý občan: nutná obrana a krajní nouze (§ 13 a 14 platného trestního zákona či 28 a 29 nového trestního zákoníku, § 76 odst. 2 trestního řádu – oprávnění zadržet osobu, která byla přistížena při trestném činu nebo bezprostředně poté, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů a svémocné jednání dle § 6 občanského zákoníku – tedy možnost přiměřeným způsobem odvrátit neoprávněný zásah do práva pokud hrozí bezprostředně,

Činnost a působení soukromých bezpečnostních služeb z hlediska ochrany osob a majetku je nesporně významná, zejména vzhledem k jejich preventivnímu působení. Je však nutno zdůraznit, že soukromé bezpečnostní služby chrání vždy daný subjekt, objekt, skupinu objektů nebo akci. Nepůsobí plošně a nemohou suplovat zajišťování veřejného pořádku (s výjimkou akcí, na nichž vykonávají funkci pořadatelů). Jde zde o smluvní vztah na komerčním základě.

Shrnutí:

Fungování bezpečnostního systému státu nelze zajistit bez zapojení a informování veřejnosti. Účast veřejnosti se uskutečňuje ve formě povinnosti (např. poskytnutí součinnosti policii) nebo ve formě dobrovolné. Do systému jsou rovněž zapojeny soukromé bezpečnostní služby.

Kontrolní otázky:

- ***Jaká je úloha občana v bezpečnostním systému?***
- ***Jak a na základě čeho probíhá informování veřejnosti ze strany policie?***
- ***Jaké jsou možnosti zapojení dobrovolníků do bezpečnostního systému?***
- ***Vyjmenujte druhy veřejných stráží v ČR.***
- ***Co jsou to soukromé bezpečnostní služby a jaké mají jejich zaměstnanci pravomoci?***

7. ODSTRAŇOVÁNÍ NÁSLEDKŮ KRIZOVÉ SITUACE V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU

Klíčová slova:

škodlivé následky mimořádných událostí a krizových situací – likvidační práce – obnovovací práce – náhrada škod – psychologická péče – posttraumatické reakce

Podíl policie na odstraňování následků krizové situace

Škodlivé následky mimořádných událostí a krizových situací jsou nejvážnější v oblasti zachování základních funkcí státu, poškození zdraví, majetku a životního prostředí a ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury. Tyto následky se odstraňují v rámci provádění likvidačních a obnovovacích prací, zejména podle zákona o IZS.

Likvidační práce jsou činnosti, které je potřeba vykonat bez zbytečného odkladu tak, aby záchranné a bezpečnostní složky mohly opustit místo činnosti, ukončit zásah a předat místo zásahu k dalšímu užívání. Oproti tomu obnovovací (asanační) práce spočívají v revitalizaci životního prostředí a činnosti směřující k obnově území a prostředí. Na likvidačních a obnovovacích pracích se vedle složek HZS ČR, Armády ČR a zejména podílejí orgány veřejné správy a právnické a fyzické osoby.

Policie se podílí na odstraňování následků krizové situace samostatně (v případech, kdy nejde o společný zásah složek IZS) i v rámci IZS, přičemž je neustále vázána působností a kompetencemi podle zákona o Policii ČR. Mezi práce, které Policie ČR při odstraňování následků krizových situací vykonává, lze jmenovat např. tyto:

- identifikace obětí,
- ochrana a zajištění pořádku v postižených oblastech a místech provedené evakuace,
- podíl na obnově provizorní dopravy,
- podíl na činnosti ostatních složek IZS při provádění likvidačních prací,
- podíl na vyšetřování okolností vzniku mimořádné události nebo krizové situace a stanovení míry odpovědnosti (zavinění) za její vznik,
- dopadení pachatele atd.

Obnova původního rozsahu práv a svobod po ukončení krizových stavů, revize krizových opatření a náhrada škod a nákladů

Po zrušení krizových stavů se spolu se zánikem krizových opatření automaticky obnovují dočasně omezená základní práva a svobody občanů. V této souvislosti je nezbytné podpořit kontrolu (prošetřování) případných excesů vzniklých nad rámec zákonných pravomocí orgánů krizového řízení, včetně prošetření postupů bezpečnostních složek. Z tohoto důvodu je potřeba vést pečlivou dokumentaci všech opatření realizovaných za krizových situací.

Po skončení krizové situace probíhá v návaznosti na krizový zákon i vypořádání případných škod vzniklých v souvislosti s prováděním krizových opatření. Stát odpovídá za škodu způsobenou právníckým a fyzickým osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními prováděnými podle krizového zákona. Škoda se však nenahrazuje, pokud se prokáže, že si ji poškozený způsobil sám. Peněžní náhradu poskytuje ten orgán krizového řízení, který nařídil krizové opatření nebo cvičení. Tento orgán současně může požadovat uhrazení nákladů, které vynaložil jako náhradu škody, po původci mimořádné události, na jejímž základě byl vyhlášen krizový stav.

Při řešení mimořádných událostí nedosahujících intenzity krizové situace jsou případné škody hrazeny podle právních předpisů, na jejichž základě se prováděla příslušná mimořádná opatření (např. dle zákona o Policii ČR, zákona o IZS).

Vedle náhrady škod právníckým a fyzickým osobám poškozeným v souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními, jsou rovněž poskytovány náhrady za omezení vlastnického práva, poskytnutí věcných prostředků a vykonání pracovní povinnosti a pracovní výpomoci. V neposlední řadě jsou nahrazovány náklady zasahujících složek a případně též škody vzniklé jejich pracovníkům při zásahu.

8. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Klíčová slova:

Evropská obranná a bezpečnostní politika – Společná zahraniční a bezpečnostní politika - Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech – monitorovací a informační centrum - civilní nouzové plánování - Vyšší výbor pro civilní nouzové plánování - Euro-atlantické středisko koordinace pomoci při pohromách

Česká republika se v současné době aktivně podílí na činnosti nejvýznamnějších mezinárodních organizací. Účastní se tak na tvorbě zásadních politik těchto organizací a její zástupci působí v mezinárodních civilních misích po celém světě. Nejvýznamnější úkoly a výzvy vyplývají pro ČR bezpochyby z členství v Evropské unii a Severoatlantické aliance. Toto zapojení České republiky do aktivit mezinárodních organizací a mezinárodních bezpečnostních struktur je projevem pochopení významu globální bezpečnostní situace a přijetí společné odpovědnosti za udržení její stability.

Evropská unie

Oblast druhého pilíře

Členství ČR v EU znamenalo v bezpečnostní politice zejména zapojení se do **Evropské obranné a bezpečnostní politiky** (European Security and Defence Policy, dále jen „ESDP“), která je součástí tzv. druhého pilíře EU – Společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

ESDP je zaměřena na všechny otázky související s bezpečností EU. Její součástí je i krizové řízení pro případ nevojenských krizových situací, konkrétně oblast „civilní aspekty zvládání krizí“ a „ochrana obyvatelstva“. Z vrcholných orgánů EU se na realizaci ESDP podílí především Rada ministrů. K realizaci politiky zřídila několik subjektů, které připravují podklady, monitorují situaci a podílí se na vytváření konkrétních návrhů. K nejdůležitějším jistě patří **Výbor stálých zástupců** (Comité des Représentants Permanents – COREPER) jehož hlavním úkolem je projednání a příprava návrhů před jejich předložením Radě. V rámci COREPER dále působí na 200 pracovních skupin řešící jednotlivé problematiky.

Dalším ze základních prvků ESDP je **Politicko-bezpečnostní výbor** (COPS) zřízený smlouvou z Nice. Jeho úkolem je monitorování mezinárodní situace a dohled nad zaváděním schválených opatření do praxe. V případě krize sehraává ústřední roli při plánování reakce EU na vzniklou situaci, je zodpovědný za politickou kontrolu a strategické řízení všech vojenských operací i operací civilního krizového řízení.

Orgánem EU v oblasti koordinace civilních záležitostí krizového řízení je **Výbor pro civilní aspekty krizového řízení** (Committee for Civilian Aspects of Crisis Management, dále jen „CivCom“). Výbor byl zřízen rozhodnutím Rady EU z května 2000 na základě doporučení Evropské Rady v Helsinkách. Zasedá 2-3x do měsíce, v případě nutnosti je frekvence zasedání samozřejmě vyšší. Výbor se zabývá civilní (nevojenskou) sférou krizového řízení EU, poskytuje poradenství a doporučení Politicko-bezpečnostnímu výboru, Výboru stálých zástupců a dalším orgánům Rady. Jeho úkolem je zajišťovat politické vedení a udávat strategický směr ve čtyřech prioritních oblastech civilního krizového řízení v rámci Společné zahraniční a bezpečnostní politiky přijatých na summitu Evropské Rady v portugalském městě Santa Maria da Feira v červnu 2000, kterými jsou **Policie, Podpora právního státu, Civilní správa a Civilní ochrana**. V minulosti se CivCom zaměřoval především na působení policejních misí. V současnosti však věnuje stále větší pozornost i ostatním oblastem, zvláště prosazování principů právního státu, ale i rozvoji civilní správy.

V těchto a dalších pracovních orgánech EU pracují stálí zástupci ČR delegovaní MZV a dalšími resorty.

Policejní mise

Jednou z aktivit, kterou se Česká republika zapojuje do mezinárodní spolupráce v oblasti vnitřní bezpečnosti, je účast v mírových operacích. Současné bezpečnostní prostředí je charakterizováno nárůstem nevojenských hrozeb, operace jsou proto stále častěji koncipovány jako civilně-vojenské nebo civilní. Účastní se jich zejména experti v prioritních oblastech policie, podpora právního státu, civilní správa a civilní ochrana.

Česká republika se již delší dobu účastní civilních operací prostřednictvím vysílání příslušníků Policie ČR do zahraničí. Odborná připravenost, profesionální přístup a nasazení českých policistů jsou ze strany mezinárodního společenství vysoce ceněny a česká policie si za dobu působení v misích vydobyla značné renomé. V jednotlivých misích se podle jejich konkrétního charakteru příslušníci Policie ČR podílí zejména na udržování práva a pořádku, monitoringu a mentoringu místních policejních složek, výkonu policejní praxe či výcviku nově vznikajících policejních sborů.

Vedle misí EU působili příslušníci policie ČR také v misích OSN, NATO a dalších mezinárodních organizací.

Příklady z praxe:

I po skončení bojových aktivit po rozpadu Jugoslávie (SFRJ) působí vedle vojenských jednotek příslušníci Policie ČR v rámci mezinárodních sil na Balkáně (Bosna a Hercegovina, Kosovo). V rámci aktivit mezinárodních společenství se MV (Policie ČR) podílelo na dodržování zákonnosti a obnově právního státu například v následujících misích:

- ***Mise v Bosně a Hercegovině pod názvem EUPM – European Union Police Mission***
- ***Mise v Libérii – UNMIL – United Nations Mission in Liberia***
- ***Mise v Kosovu – UNMIK – United Nations Mission in Kosovo***
- ***Mise v Iráku (Bagdád) – EUJUST LEX – Integrovaná mise EU na podporu právního státu***
- ***Mise v Jordánsku – Mezinárodní projekt na výcvik iráckých policejních sil v Jordánsku***
- ***Mise v Afghánistánu –EUPOL AFGHANISTAN - EU Police Mission In Afghanistan***
- ***Mise v Gruzii – EUMM – European Union Monitoring Mission***

Oblast třetího pilíře

Oblast, kterou nemůžeme z hlediska vnitřní bezpečnosti z pohledu EU pominout, je tzv. třetí pilíř EU – Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Základním dokumentem, který vymezil směřování činnosti v této oblasti je „Haagský program – posílení svobody, bezpečnosti a práva v Evropské unii“. Haagský program vymezil mimo jiné zásadní úlohy pro řízení krizí uvnitř Evropské unie s přeshraničními účinky. Účinné řízení přeshraničních krizí uvnitř EU vyžaduje nejen posílení současné činnosti v oblasti ochrany obyvatelstva a kritické infrastruktury, ale rovněž účinné řešení problematiky veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti v těchto krizích a koordinaci mezi těmito oblastmi.

Evropská unie má pro zvládání následků závažných mimořádných událostí a krizových situací včetně teroristických útoků zaveden tzv. Mechanismus společenství pro civilní ochranu, který využívá společné síly a prostředky ochrany obyvatelstva 30 zúčastněných států (kromě 27 států EU také Island, Lichtenštejnsko a Norsko). Je k dispozici pro usnadnění a podporu asistenční pomoci. Mechanismus je v podstatě „one-stop shop“ civilní ochrany (místo, kde lze získat veškeré informace najednou), který v případě potřeby umožňuje postižené zemi uspořít čas, životy a peníze a pro členské státy vytváří podmínky k poskytování pomoci efektivním, logickým a koordinovaným způsobem.

Pro vyžádání pomoci zemím postiženým závažnější mimořádnou událostí nebo krizovou situací je v rámci Komise EU zavedeno Monitorovací a informační centrum (dále jen „MIC EU“), které je k dispozici 24 hodin denně. Poskytuje přístup k základně sil a prostředků civilní ochrany členských a kandidátských států Evropské unie. Kromě toho je možno prostřednictvím MIC EU během několika hodin zaktivizovat a vyslat do postižené země malé týmy odborníků pro zhodnocení potřeb nebo případnou koordinaci asistenční operace, včetně spojení s příslušnými orgány a mezinárodními organizacemi. MIC EU může nabídnout i technickou podporu pro usnadnění zásahů, včetně satelitních snímků či jiných prognostických

nástrojů pomoci specializovaných skupin Společného výzkumného centra Evropské unie.

Severoatlantická aliance

Spolupráce se Severoatlantickou aliancí v oblasti civilní (nevojenské) spolupráce probíhá zejména v rámci tzv. civilního nouzového plánování (dále jen „CNP“). Z pohledu NATO je respektována prvotní myšlenka existence CNP jako základního prvku celkového konceptu bezpečnosti a stability euro-atlantické oblasti. CNP je zaměřeno především na:

- podporu a ochranu obyvatelstva a snižování jeho zranitelnosti,
- zajištění kontinuity fungování veřejné správy v krizích a projevech nepřátelství,
- maximálně efektivní využití a ochranu národních civilních zdrojů a kritické infrastruktury s ohledem na požadavky civilního i vojenského sektoru.

V současném bezpečnostním prostředí bylo určeno pět základních úloh pro CNP NATO, které byly detailně analyzovány v základním plánovacím dokumentu aliance pro civilní oblast – Ministerské směrnici civilního nouzového plánování na období 2001 – 2002. Těmito **úlohami** jsou:

- podpora národním orgánům v případech nevojenských krizových situací,
- podpora národním orgánům při ochraně obyvatelstva před účinky zbraní hromadného ničení,
- civilní podpora pro vojenské operace NATO dle článku 5 Severoatlantické smlouvy,
- podpora pro zásahy při krizích mimo článek 5 Severoatlantické smlouvy,
- spolupráce s partnerskými zeměmi.

Institucionální zajištění civilního nouzového plánování NATO:

Za celková koordinace mezi různými oblastmi CNP odpovídá v rámci aliance **Vyšší výbor pro civilní nouzové plánování** (dále jen „SCEPC“). Permanentního jednání SCEPC se za Českou republiku účastní zástupce MV ve stálé delegaci ČR při NATO. Také na Plenární zasedání SCEPC, které se uskutečňuje 2 x ročně, je nominován zástupce MV. V působnosti SCEPC je osm plánovacích výborů a komisí, které jsou odpovědné za koordinované plánování s ohledem na jednotlivé ekonomické sféry civilního sektoru. Členy uvedených výborů a komisí jsou odborníci z příslušných ministerstev, dalších ústředních správních úřadů, či agentur členských i partnerských zemí. Kromě zajišťování materiálních zdrojů je povinností těchto orgánů zabezpečovat kvalitní odborníky (experty) v dostatečném počtu a v požadované úrovni kvalifikace a specializace.

Významným prvkem pro koordinaci řešení následků závažných mimořádných událostí a krizových situací je **Euro-atlantické středisko koordinace pomoci při pohromách** (EADRCC).

Shrnutí:

V rámci mezinárodní spolupráce je nutno zejména respektovat členství ČR v Evropské unii, OSN a NATO a povinnosti z toho vyplývající. Mezinárodní pomoc je podle situace zabezpečována jednak z České republiky do zahraničí, jednak v případě potřeby ze zahraničí do ČR.

Kontrolní otázky:

- *Uveďte prioritní oblasti civilního krizového řízení v rámci Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU .*
- *Charakterizujte podstatu policejních misí.*
- *Popište zaměření civilního nouzového plánování z pohledu NATO.*

PRAMENY POUŽITÉ A DOPORUČENÉ LITERATURY

- Dítě, M., Vnější havarijní plán. In: Požární ochrana 2004, Ostrava 2004;
- Dvořák, J., Sýkora, J., Jak zvládat krizové situace, Policejní akademie ČR, Praha 2000;
- Filip, J., Ústavní právo České republiky, Nakladatelství Doplněk, Brno 2002;
- Flegl, V., Listina základních práv a svobod v aplikační praxi ČR, C.H.Beck Praha, Praha 1997;
- Flegl, V., Ústavní a mezinárodní ochrana lidských práv, C.H.Beck Praha, Praha 1997;
- Herman, L., Krizové řízení u Policie ČR a jeho specifika v podmínkách Středočeského kraje (závěrečná práce), VŠE, Praha 2004;
- Horák, R., Krč, M., Ondruš, R., Danielová, L., Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu, Linde Praha a.s., Praha 2004;
- Jonák, J., Organizace krizového managementu v resortu MV a u Policie ČR, Krizové a havarijní plánování, Úloha a postavení Policie ČR v krizovém řízení a při řešení krizových situací v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti, přírodních katastrof a průmyslových havárií, Hradec Králové 2004;
- Král, J., Informační systémy, Science, Praha 1998;
- Krulík, O., Místo a úloha ministerstva vnitřní bezpečnosti (USA), In: Obrana a strategie č. 2/2003;
- Mozga, J., Vitek, M., Havarijní plánování, Gaudeamus, Praha 2003;
- Navrátil, L. a kol., Aktuální otázky v problematice krizového řízení, České Budějovice 2005;
- Obrušník, I., Mezinárodní aktivity při omezování následků katastrof. In: Současnost a budoucnost krizového řízení (7. konference), T-SOFT s.r.o., Praha 2004;
- Pikna, B., Evropská unie – vnitřní a vnější bezpečnost a ochrana základních práv, Praha 2002;
- Procházková, D., Říha, J., Krizové řízení, MV - generální ředitelství HZS ČR, Praha 2004;
- Procházková, D., Nouzové řízení v Kanadě, In: Kriminalistický sborník, speciální číslo, Praha 2003;
- Řektořík, J. a kol., Krizový management ve veřejné správě – teorie a praxe, Ekopress s.r.o., Praha 2004;
- Salák, P., Subjekty oprávněné požadovat použití ozbrojených sil pro záchranné práce, In: Správní právo č. 3/2002;
- Stuchlá, K., Zkušenosti se zpracováním vnějších havarijních plánů, In: "112", č. 7/2004;
- Štrauch, D., Zpráva z pracovní cesty do Švédska č.j.: SP-1260/96 a Stockholmské zásady pro tvorbu legislativy pro stavy nouze, SSHR, Praha 1996;
- Vaníček, J., Činnost státu za krizových stavů (rigorózní práce), UK, Praha 2004;
- Vaníček, J., Činnost ústavních orgánů za krizových situací, In: Správní právo č. 5/2001;
- Vaníček, J., Krizové řízení po novele a vybrané právní problémy související s aplikací krizového zákona v roce 2002, In: Správní právo č. 1/2003;
- Vaníček, J., Krizová opatření za krizových stavů, In: Správní právo č. 2/2002;
- Vaníček, J., Pojetí krizových stavů, In: Právní rádce č. 7/2002;

- Vaníček, J., Mimořádná opatření jako nástroj řešení mimořádných situací, In: Správní právo č. 3/2002;
- Višek, J., Úvod do krizového managementu (metodická příručka), Policejní akademie ČR, Praha 2000;
- Walter, R., Katastrofy a stavy nouze – KATARISK (Seminář. generální ředitelství HZS), Spolkový úřad pro ochranu obyvatel, Švýcarsko 2004;
- Žák, P., Man, V., Základy bezpečnosti České republiky (učebnice pro SPŠ MV), Praha 2003;
- Kol. autorů, Národní akční plán boje proti terorismu: Aktualizované znění pro roky 2005 - 2007, schváleno usnesením vlády ČR ze dne 16. listopadu 2005 č. 1466 (usnesení BRS č. 77/2005);
- Federální akční plán USA, překlad Ministerstvo obrany – Hlavní úřad civilní obrany, Praha 1994;
- Kol. autorů, Sborníky konference Krizový management, Brno 2002 a Brno 2004;
- Posttraumatická intervenční péče o policisty v souvislosti s akcemi zvláštního nasazení a po traumatizujících zážitcích jednotlivých policistů, Twinning-Project CZ 98/IB/JH/02: Praha 2001;
- Kolektiv autorů, Základy fyzické ochrany (výcvikový kurz MAAE Sandia National Laboratories, 2005);
- Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení, usnesení Bezpečnostní rady státu č. 14/2004 a přiložený materiál;
- Koncepce budování informačních systémů veřejné správy, ÚSIS, Praha 1999;
- Kolektiv pracovníků skupin krizového řízení Policie ČR, Učební texty pro pilotní kurz krizového řízení na SPŠ Pardubice, In: intranetové stránky Policejního prezidia ČR, část krizové řízení, Praha 2005;
- Závěry analýzy bezpečnostního systému České republiky - materiál pro jednání BRS a vlády (viz usnesení vlády č. 1203/2004), Praha 2004;
- Návrh optimalizace současného bezpečnostního systému ČR (materiál pro jednání BRS a vlády), viz usnesení vlády č. 1214/2005, Praha 2005;
- Příručka NATO, Úřad pro informace a tisk NATO, Brusel 2001;
- Typové plány MV a ostatních ústředních správních úřadů – generální ředitelství HZS ČR, Praha 2005;
- Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu, Odbor bezpečnostní politiky MV, Praha 2004;
- Bezpečnostní strategie České republiky, usnesení vlády ČR č. 1254/2003, Praha 2003.
- Vojenská strategie České republiky, Praha 2004,
- časopisy vydávané v působnosti MV – Policista, Kriminalistický sborník, „112“